

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Instituut R. KUYPER

Amsterdam R. Vinkleskade 61
Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding.
M.O. Staathuishoudkunde.
M.O. Staatsinrichting, alle acten Boekhouden (ook Staats-
diploma) Gemeente-administratie. Ook studiege-
heid voor hen die geen examen wenschen te doen.
Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en op-
gave van hoofdleaders en leeraren voor ieder vak, alsmede
oplossing op aanvraag kosteloos.
Verdelinge club- en privaattlessen in alle hoofdplaatsen.

HOUD: Sumatra's beteekenis voor Prehistorie en
Archaeologie, door Dr. P. V. van Stein Callenfels.
— *Plaat: Benauwde droom eens Rubberplanters.* —
Een boek over Oud-Javaansche en Balische theologie,
door L. — *De Borneo-reiziger Georg Muller of*
Müller. — *Van Week tot Week.* — *Kunst, Kunst-
nijverheid en Huislijf.* — *Persoverzicht uit de Ind.*
Bladen: I. *Uit de Eur. Pers.* II. *Uit de Ind. Pers.*
III. *Uit de Chin. Pers.* — *Oost- en West-Ind. Lite-
ratur-Overzicht.* — *Suriname.* — *Curaçao.* — *Uit*
Verre Vreemde. — *Berichten der Afd.: 's-Grav-*
ehage. — *Mededeelingen: I. Van het Dagelijksch*
Blad. II. *Van het Inform.-Bur.* — *Bladvulling*
(Beridderden in Indië). — *Mulatie v. 12 tot 19 Mei.*

Sumatra's beteekenis voor Prehistorie en Archaeologie

door
Dr. P. V. VAN STEIN CALLENFELS.

In de archaeologie van Nederlandsch-Indië is
het begin dezer eeuw geen feit merkwaar-
dan het na 1918 plotseling op den voorgrond
van Sumatra, welk eiland tot dien tijd toe
oudheidkundig oogpunt betrekkelijk vrij onbe-
kend was geweest.

Wel was het bekend, dat zich in de Padang
(residentie Tapanoei) tempelbouwwallen
vonden, dat zelfs een zeer interessante stupa te
Takoos aan den Kampar Kanan stond, dat
de Batangharidistricten bij Poeloe Poendjoeng
Soengei Lansat enkele merkwaardige beelden
aangetroffen en benedenstreams uit Djam-
boek oudheden kwamen, dat op verschillende
plaatsen in de Padangsche Bovenlanden inscriptie's
aanwezig waren alle in zeer slecht Sans-
van een vorst Adityawarman, die een vazal
het Majhapahitsche rijk was geweest en in het
en der 14de eeuw had geleefd, terwijl ook in
boek Sikapingsche en het Mandahilingsche
bouwvallen waren geweest, die echter zoo
als geheel verdwenen waren, maar daar het
land tusschen al deze resten uit de Middel-
ontbrak of niet duidelijk was, waren zij be-
kelijk waardeloos. Ook omtrent den politieken
land op het groote eiland in de Middeleeuwen
men slechts zeer onvolledig ingelicht. Uit Bo-
Baros was een inscriptie bekend in een in Insu-
ongebruikelijk Zuid-Voorindisch schrift, dat
ontcijfering slechts bewees, dat zich daar in de
eeuw Klingaleesche kooplieden hadden opge-
wat met het oog op de beroemde Baros-
niet meer geener verwondering wekte; uit sommige
van Sumatra waren losse jaartallen op bron-
godenbeeldjes e.d.m. bekend, uit Chinesche
men bleek, dat in het Palembangse een niet
anzienlijke handelsplaats had gelegen en ten
kende men van het staatje op Noord-Suma-
als Sumatra-Pasei bekend staat uit ver-
tellen bronnen als Chinesche en Arabische
etc., en uit de in de laatste jaren dezer
teruggewonden koningsgraven met inscrip-

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

Hoogere Burgerschool
5-JARIGEN CURSUS
(met voorbereidingsklassen)

„Instituut WULLINGS”
- VOORSCHOTEN -

In verband met Kon. Besl. van 13 Nov. 1923
is de afd. H. B. S. in Sept. 1924 na een ge-
meenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst
in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeling**
met het tegenwoordige Eind-Examen H. B. S.
5-jarigen cursus (art. 57b).
- b. Litterair-Economische afdeling**
met het Eind-examen H. B. S. 5-jarigen cursus
bedoeld onder e in Art. 1 Kon. Besl. 13 Nov. 1923.

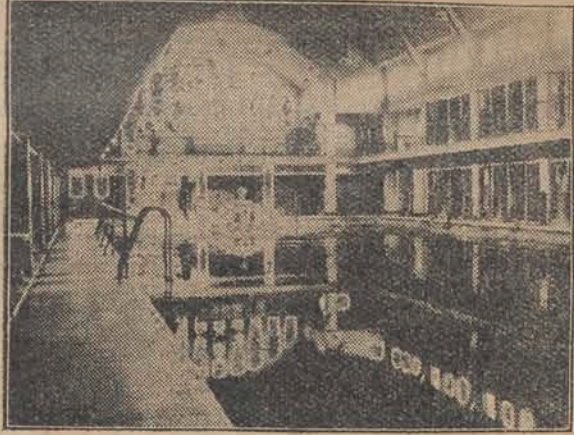
Kost- en Schoolgeld f 1800.-, f 2000.-
Tot heden slaagden:
253 leerl. v. Eindex. H. B. S. 5-j. o.
In Juli 1924 24 „(v/d 24) „ „ „ „
In Juli 1925 21 „(v/d 23) „ „ „ „

Bij de instelling van het School-Eindexamen
werd het Instituut WULLINGS in 1921
aangewezen als een H. B. S. met 5-jarigen
cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies
der Middelbaar-Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1925.
De Directeur: H. WULLINGS

GEVESTIGD
FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD
voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAIJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
’S-GRAVENHAGE.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electriche
tramlijnen 3, 5 en 12.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Accountantskantoor VAN LINGE
Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922

Vertegenwoordiging in Ned.-Indië: 5187
ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINCKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)

BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en
Administratiën in Nederland en Ned.-Indië

E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ „
J. O. KOLKMEIJER,
Oud-Insp. van Financiën in Ned.-Indië.
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

VERSCHEENEN:

**NOTO SOEROTO
NIEUWE FLUISTERINGEN**

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER
BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.
Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

**N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ
BRANDSTOFFENHANDEL**

DENNEWEG 67a
DEN HAAG

TELEPHOON
14427

5217

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op **14427**.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHEIDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
Behandeling van alle **RECHTZAKEN** door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
ADVIES f 1.— Contrôle toegestaan ADVIES f 1.—

A. SCHRÖDER & CO.
GROENMARKT 25, 26, 28
'S-GRAVENHAGE
TELEPHOON 12773
BEDDENMAGAZIJN

Groote keuze:

GEGARNEERDE WIEGEN

(van eenvoudige tot fijnste uitvoering)

**BABY-WEEGSCHALEN EN
AANKLEED-COMMODES**

**KINDER- WASHTAFELS
LEDIKANTEN
LOOPHEKKEN
STOELEN
BADEN, enz.**

WASSCHEN, STOOLEN EN OPMAKEN VAN
ALLE BEDDEGOEDEREN

Dagelijks 10 tot 12 en 2 tot 4 uur inschrijving voor de en de clubs ter opleiding tot

**HANDELS-DAGSCHOOL
PRIVE SECRETARESSE**

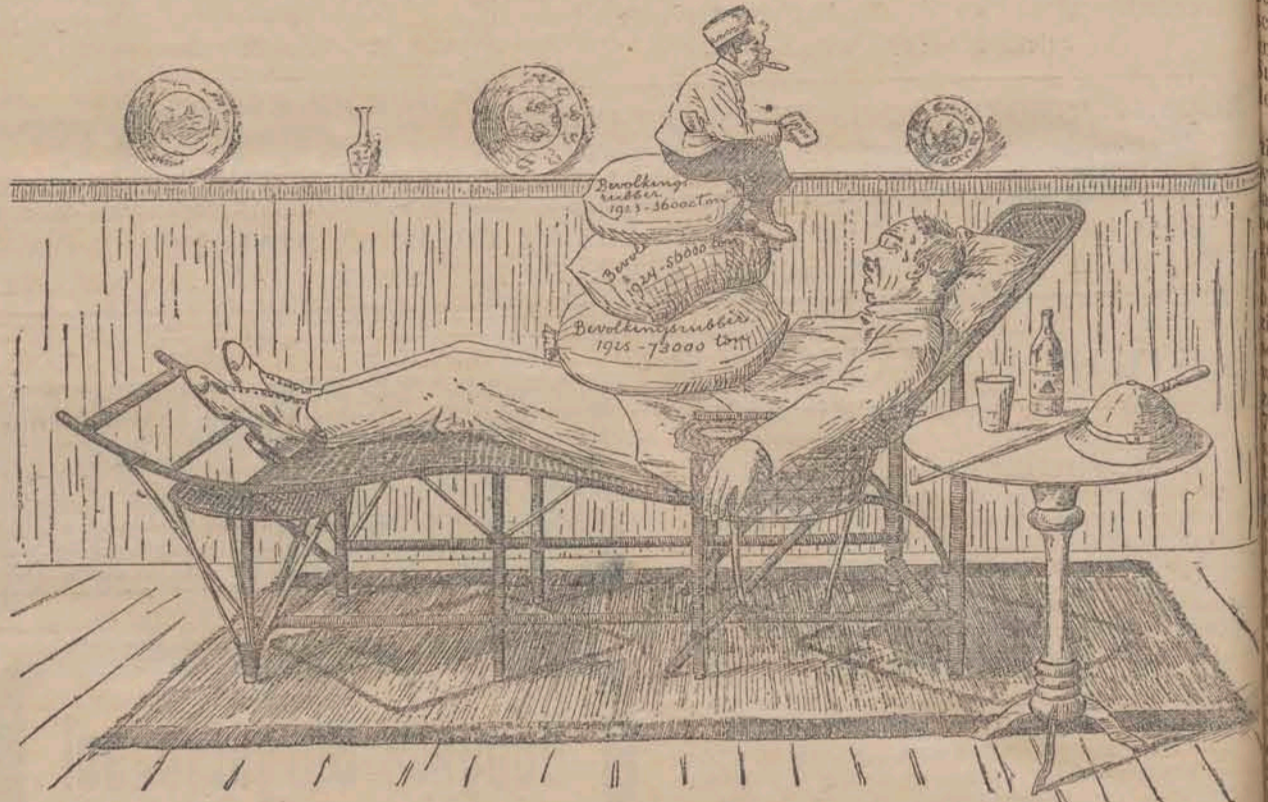
Prospectus kosteloos, ook voor Steno, Typen, Talen, Boekhouden

Plaatsingbureau voor Leerlingen

SCHOEVEERS

Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
Telefoon 52594

Benauwde droom eens rubberplanters.

„Wat de rubber betreft, blijft de sterke toename der Ned.-Indische bevolkingsrubber zorg baren”.
(Meded. Handelsvereniging)

tie's op de grafsteenen eenige chronologische data, koningsnamen en andere historische feiten, maar daarmede hield ook alles op. Java met zijne groote tempelruïnen en zijn voor verschillende tijdvakken tot in details veel nauwkeuriger bekende geschiedenis trok alle aandacht tot zich, de betekenis van Sumatra zonk vergeleken bij het zuster-eiland geheel in het niet.

Hierin kwam sinds 1918 plotseling en voor goed een verandering. De aanleiding daartoe was de publicatie enige jaren te voren door Prof. Dr. H. Kern van de transcriptie en vertaling eener oorkonde op steen gevonden te Kota Kapoer op Bangka. Deze oorkonde in een ouderwetsch Maleisch en dateerend uit het laatst der 7de eeuw vermeldde o.a. een kadaton van Cri Wijaya. Waar Cri een bij vorstennamen geregeld voorkomend woord is in waarde ongeveer overeenkomend met ons Zijne Majesteit, terwijl Wijaya een algemeen gebruikte mannaam was, lag het voor de hand, dat Kern het opvatte als: „de kraton van Z. M. Wijaya”, evenals men in het Nederlandsch bij de vermelding van b.v. „het land van den edelen Johannes” onmiddellijk aan een persoon zou denken.

In 1918 verscheen in het Bulletin de l'Ecole française de l'Extrême Orient te Hanoi een artikel van de hand van Dr. Coedes, bibliothecaris aan de Koninklijke Bibliotheek te Bangkok, getiteld Le royaume de Crivijaya, waarin werd aangetoond, dat de naam Crivijaya geen persoonsnaam was, maar in verschillende oorkonden dateerend uit ver uiteenliggende jaren als naam voorkwam van een machtig rijk.

De voornaamsten der oorkonden waren twee inscriptie's op koper berustende in de Universiteitsbibliotheek te Leiden en afkomstig uit de buurt van Madras. De eene vermeldt de stichting van een buddhistisch heiligdom daar ter plaatse, door een vorst van Crivijaya en zijn zoon, terwijl de tweede de krijgsdaden vermeldend van een vorst uit die streek als allervoornaamste opnoemt de verovering van Crivijaya en de gevangenneming van den koning van dat rijk. Uit laatstbedoelde oorkonde

bleek verder de groote macht van het Sumatische rijk, daar de onderhoorigheden, die overhand werden, al worden opgesomd, en voor de namen terecht zijn te brengen, geheel Sumatra, Malaka en zelfs deelen van Achter-Indië blijkbaar omvatten.

Verder toonde Coedes aan, dat dit Crivijaya zelfde was als de onder den verchineesten naam Se-li-fo-tse in de Chineseesche annalen voorkomende belangrijke handelsplaats in Palembang en dat vorstengeslacht dat daar regeerde den naam droeg van de Cailendra's. Diezelfde Cailendra's nu waren al een 30-tal jaren bekend van de stichtingsoorkonde van Tjandi Kalasan bij Jogja, zoodat waarschijnlijk werd, dat Crivijaya zelfs een lang althans een deel van Midden-Java aan onderworpen had.

Zooals het meer gaat bij dergelijke ontdekkingen die een tot nog toe in duister gehuld gebied wetenschap plotseling verlichten, bleken nu verschillende reeds lang bekende feiten, die echter onverklaarbaar terzijde waren gelegd of als onlangrijk voorbij waren gegaan, geheel te passeer het nieuwe raam der geschiedenis van den archipel, terwijl de belangrijke gegevens op die verkregeren er toe drongen het onderzoek in verschillende richtingen voort te zeten. Op het ooblik kan men dan ook zeggen, dat in de belangring der vakgeleerden, niet alleen in Nederland Insulinde, doch ook in het buitenland, Sumatra het centrum staat.

Door de onderzoekingen en publicatie's van verschillende personen is uit de duisternis, die tot kort over Sumatra's geschiedenis heerschte, een groot en machtig rijk verzezen, groot zoowel politiek, als op economisch en wetenschappelijk gebied. De machtsuitbreiding van Crivijaya over het vaste land van Azië werd boven reeds vermeld, terwijl uit de Chineseesche en Arabische berichten economische welvaart en de belangrijkheid van handel duidelijk blijken. Maar bovendien was Palembang voor een tijd een centrum van beoefening der wetenschap. Vrome buddhistische pelgrims

DENKT

U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

MEISJESSCHOOL voor L. O. en (M.) U. L. O. der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

Opleiding voor H. B. S., Gymnasium en Lyceum. Aansluiting bij de 3e klasse H. B. S. uit de 3e Mulo-klasse. Opleiding voor Eind-Examen Mulo A en B. Prospectus en 12de jaarverslag op aanvraag.
Spreekuren op Maandag en Vrijdag van 3-4 uur.
De Directrice G. W. RUINEN.

China gingen op hun pelgrimstochten naar de heilige plaatsen in Voor-Indië eerst naar Crijwijaya om daar Sanskrit te leeren, terwijl op een gegeven ogenblik zelfs het hoofd van de Noord-Buddhistische kerk in Palembang gevestigd was en geleerden in hooge geestelijken van dien godsdienst naar Sumatra kwamen om daar te worden ingewijd in de allerdiepste geheimen van die heilsleer.

Ook als factor in de Oud-Javaansche geschiedenis blijkt Sumatra niet verwaarloosd te mogen worden. Een strijd om de hegemonie in straat Malakka heeft, afgewisseld door kortere of langere perioden van wapenstilstand, gedurende 6 eeuwen gewoed en het valt niet te ontkennen, dat, al is die strijd ook tenslotte met den ondergang van Palembang geëindigd, het voordeel bijna steeds aan de zijde van het Sumatraansche rijk is geweest. Verschillende malen zijn deelen van Java door Crijwijaya veroverd geworden en Midden-Java heeft zelfs ongeveer een eeuw achtereen, van omstreeks 750 tot 850, onder bewind van de Cailendra's gestaan. In tegenstelling met Java, dat na de definitieve verovering van Palembang in de laatste helft der 14de eeuw niets beters wist te doen, dan aan den mond van de Moesi een Chineesche zeeroovers-colonie toe te laten, zoodat de handel van den concurrent voor goed gefnuikt werd, heeft Crijwijaya een grooten invloed ten goede uitgeoefend op de Oud-Javaansche cultuur. Op het Ciwaietische Java werd het Noord-Buddhisme, een godsdienst waarvoor de Cailendra's zelf nog slechts kort geleden waren overgegaan, gepropageerd o.a. door den bouw van Buddhistische tempels, zoodat waarschijnlijk de allerberoemdste der Javaansche bouwvallen aan Sumatraanschen invloed hun ontstaan te danken hebben (b.v. Tjandi Kalasan zeer zeker en Barabudur en Mendut zoo goed als zeker). Verder behoort de nu nog populaire gamelan salendra, zoodat de naam aanduidt, door de Cailendra's te zijn geïmporteerd en zal het nog een onderwerp van geleerde studie moeten uitmaken of niet veel meer dan een spel denken aan het beschavingsbeleid van het Oud-Java aan Sumatra te danken is. *)

Na eene eerste periode van voortdurende worstelingen om de oppermacht, die tot het midden van de 11de eeuw geduurd heeft, is er in de verhouding tusschen de beide landen een verandering gekomen, waarbij als het ware Zuid-Oost-Azië in invloedssferen verdeeld werd. De Sundalanden, Sumatra en het vaste land vormden de invloedssfeer van Crijwijaya, Midden- en Oost-Java, Borneo en Oostelijke helft van den archipel die van Java, en ander natuurlijk voor zoover de beide landen machtig genoeg waren hun invloed te doen gelden. Waarschijnlijk heeft deze toestand ongeveer twee eeuwen geduurd, doch daar ook de geschiedenis van Java in die 2 eeuwen nog vrij duister is, is het niet onmogelijk dat nieuwe ontdekkingen ons zullen noodzaken onze meening ter zake te herzien.

Toen het laatste kwart der 13de eeuw aanbrak, werd van uit Java gebroken met den bestaanden toestand en 'n expeditie uitgezonden nu niet tegen Crijwijaya zelf maar ter verovering van een der omliggende eilanden op Sumatra, het oude rijk Malayu, omvattende waarschijnlijk het stroomgebied van de Batanghari. Zooals prof. dr. N. J. Krom aangeeft in een verhandeling over een inscriptie op Sumatra gevonden, welke verhandeling ongeveer gelijktijdig met het opzien verwekkende artikel van Coedes het licht zag, zond in 1286 de vorst van Singasari op Java aan zijn vriend en vazal, den Maharaja van de Batangharidistricten zijn gezandtes met een beeld, dat als het ware een compositie was van de verschillende beelden in den Hindoeïsme van den vader van den Singasarischen vorst, de nu nog bestaande tjandi Tumpang bij

De bekende Javaansche Adji-Sakelegende heeft de historische basis deze verovering van Midden-Java door de Cailendra's. Ook dateert uit dezen tijd het oudste bekende Sanskrit-Javaansche woordenboek, wat op hoogst literair leven wijst.

Malang aangetroffen. Dit van uit Java gezonden beeld bestaat nog en is het bovenvermelde beeld te Poeloc Poendjoeng.

Toen tenslotte het rijk van Majhapahit gesticht was en dit door het beleid van den rijksbestierder Gajah Mada op het toppunt van zijn macht stond heeft Java definitief een eind gemaakt aan het rijk Crijwijaya door de verovering van Palembang.

Al kan men tevreden zijn over de resultaten, die het onderzoek van de oude geschiedenis van Sumatra sinds 1918 voorloopig heeft opgeleverd, veel valt er nog na te speuren en tot klaarheid te brengen, terwijl regelmatig weer nieuwe gegevens ter beschikking komen, die in het bestaande schema moeten worden ingepast dan wel herziening van een onderdeel van het schema vorderen. Ik wijs hier slechts op de merkwaardige oorkonde op koper uit de 9de eeuw, ontdekt in de Gangesvlakte op de plaats waar het oude Malandha, eens het brandpunt van het Noord-Buddhisme, gelegen heeft en wederom een schenking van een koning van Crijwijaya aan een Buddhistisch klooster vermeldend en op de twee merkwaardige oud-Maleische inscriptie's door de heeren Westenenk en Batenburg voor enkele jaren bij Palembang ontdekt.

Een tweede vraagstuk, dat zich op Sumatra langzaam maar zeker naar voren dringt is dat van den Dravidischen invloed op Sumatra's Westkust en in Tapanoeli. Merkwaardige Dravidische volksnamen als geslachtsnamen bij Batakstammen, typische gebruiken als b.v. lijkverbranding bij diezelfde stammen voorkomend en wijzend op Voor-Indischen invloed, daar de lijkverbranding geen instituut der Malayo-Polynesische volken is en waar zij voorkomt, zooals b.v. op Bali, vreemde invoer kan worden aangetoond, het toemeren van bekende Dravidische inscriptie's in die streken, waar nu, nadat na die van Baros en een dicht bij Fort van der Capellen was ontdekt en daarna in 1920 er een in Zuid-Padang Lawas werd gevonden, voor eenige weken de vierde in de Tobalanden is voor den dag gekomen en dergelijke feiten meer, doen de vraag rijzen of wij hier niet met een afzonderlijke cultuurbeïnvloeding uit Voor-Indië rekening moeten houden en of zelfs wellicht een deel der Bataks en der Minangkabauers niet een mengras zijn van Maleiers en Dravida's. Behalve de archaeologie zal de anthropologie en de ethnologie hier ook een woord moeten meespreken.

Was in al het bovenaangehaalde van Sumatra's Oostkust weinig sprake en is daar inderdaad van invloed der Hindu-Javaansche of Hindoe-Sumatraansche cultuur weinig of niets te bespeuren, op een ander gebied der archaeologie trekt het juist in de laatste jaren bepaald de aandacht.

Tot voor korten tijd is de prehistorie in Insulinde vrijwel het stiefkind der wetenschap geweest. Men kende van Java en andere deelen van den archipel prehistorische werktuigen uit den nieuwen steentijd, meest in den vorm van fraai gepolijste bijlen, een enkel geoloog had losse gegevens verzameld, de bekende reizigers, de neven Sarasin hadden voor een bepaald deel van den archipel op een merkwaardige cultuur uit het steenen tijdperk gewezen, van Oost-Java waren megalithische monumenten bekend, maar ernstig systematisch onderzoek had nooit plaats gehad. Het keerpunt in deze toestanden werd veroorzaakt door de ontdekking in 1920 van zoogenaamde kjoekkenmööddinger in de kuststrook van Deli. Deze schelpenheuvels, bestaande uit keukenafval van volken, die langs de kusten wonen en zich hoofdzakelijk met opbrengst van de visscherij, meer speciaal met die van de schelpenvisscherij voeden, vindt men over de geheele wereld verspreid, zoowel in Denemarken, Bretagne en Portugal als in Achter-Indië en Japan en langs de Atlantische kusten van Noord- en Zuid-Amerika. Door enkele planters werd in 1920 de aandacht van den Oudheidkundigen Dienst op het voorkomen van dergelijke heuvels ook op Sumatra's Oostkust gevestigd. Door verschillende omstandigheden

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen concurrerenden prijs prima kwaliteit Melk en Zuivelproducten. Probeert U eens onze Prima Roomboter, de kwaliteit zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

5172

M KERKPLEIN 11.12 DEN HAAG P. B. VAN MOORSELE & C.

Speciaal adres voor het voordelig installeren van Woningen

Ruime keuze in:
BEDDEN-MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst billijke prijzen

GEVESTIGD SEDERT 1887

5145

ZOOEVEN VERSCHENEN:

5223

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door

A. N. J. THOMASSEN A THUSSFINK V. D. HOOP met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90

Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE

Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752

Filiaalen:

Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

MEVR. D. M. VON LÜTZOW-BOUSCHE

PIANO-LEERARES

Onderwijs- en Solo-Diploma's van het Kon. Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage

THOMSONPLEIN 28 -- DEN HAAG

TELEFOON 31342

5268

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord”

Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34644

FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN

5058

Levering van alle soorten Timmerwerk

Zelfs de fijnste

KENNER

van

MUZIEK

is opgetogen over de Muzikale weergave der

ALTENA

Radio toestellen.

Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,

Santhorstlaan 9, Wassenaar.

TELEFOON No. 6.

**N.V. STOOMWASCH-
EN STRIJKINRICHTING**

voorheen

H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 168

TELEFOON 31791

'S-GRAVENHAGE

N.V. Brandstoffenhandel

„DE CENTRALE”

SCHEVENINGEN

Tel 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit
Engelsche-, Belg., Deutsche- en Hollandsche
Brandstoffen,
beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.

NEEMT PROEF.

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn, Directeur.

UW ADRES

VOOR

Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.

JACOB VAN CAMPENPLEIN 12

DEN HAAG - TELEF. 35212

FILIAAL: ASTERSTRAAT 107

TELEFOON 36308

VERZEKERT U tegen ZIEKTE

(maximum uitkeering 26 weken per jaar)

bij **„HET HOLLANDSCHE KRUIS”**
Louise de Colignysiraat 2a - 's-Gravenhage

COULANTE SCHADEREGELING

VRAAGT PROSPECTUS

moest het onderzoek nog eenige jaren blijven wachten, doch dit is tenslotte toch ter hand genomen, zoodat binnenkort wellicht de resultaten van dit onderzoek, dat op het oogenblik nog niet beëindigd is, gepubliceerd zullen kunnen worden.

Intusschen had de Oostkust een nog veel verrassender ontdekking opgeleverd. In de menschelijke beschaving is ook in het steenen tijdperk een duidelijke ontwikkeling waar te nemen, een ontwikkeling, die zich over tienduizenden van jaren uitstrekt en zich aan ons openbaart in de meerdere of mindere volmaaktheid hoofdzakelijk der werktuigen, die tot ons zijn gekomen. Nauwgezet onderzoek heeft in Europa een zoo goed als onderbroken ontwikkelingsgang van minstens 150.000 jaren aangetoond en deze periode is door vakgeleerden aan de hand van de bewerking der steenen werktuigen in verschillende perioden verdeeld. Voorwerpen uit de oudere perioden worden behalve in Europa, in Noord-Afrika en in Azië van de Middellandsche Zee tot en met Britsch-Indië toe gevonden, doch kwamen tot nog toe in Zuid-Oost-Azië zoo goed als niet, tot voor kort zelfs in het geheel niet aan het licht. Nadat tenslotte in Fransch-Achter-Indië voor enkele jaren bij het onderzoek van enkele groten voor het eerst voorwerpen tot de allereerste perioden van menschelijke cultuur behoorend, voor den dag waren gebracht, werd in 1924 aan den Oudheidkundigen Dienst een steenbij opgezonden, door den zendeling Neumann bij een opgraving, die met een geheel ander doel plaats had, gevonden. Deze bijl bleek te behooren tot de zogenaamde Chellén-cultuur, de allereerste periode, waarin de mensch echte werktuigen vervaardigde. Een ingesteld onderzoek leidde helaas tot geen resultaat, daar het bleek, dat de bijl niet op de oorspronkelijke plaats lag, doch met 'n aardschuiving naar beneden is gekomen. Daardoor was het onmogelijk te bepalen, uit welken tijd het object dateerde. Dergelijke bijlen in Europa worden geschat op een ouderdom van ongeveer 150.000 jaar, terwijl zij in Voor-Indië tezamen met fossiele beenderen van uitgestorven diersoorten in ongestoorde lagen worden aangetroffen, door geologen geschat op een ouderdom van 400.000 jaar. Daartegenover staat, dat zij tot voor een 80 jaar bij de sedert uitgestorven Tasmaniërs nog in gebruik waren. Waar prof. Dubois in een grot op Java fossiele schedels van een proto-Australisch ras heeft gevonden, is het niet onmogelijk dat onze bijl als werktuig van een persoon van dat ras heeft gediend.

Uit de vondsten elders in Oost-Azië en ook in den archipel valt in elk geval wel te concluderen, dat de bijl heeft behoord aan een ras, dat als bewoner van Sumatra aan het Maleische voorafging.

Naschrift.

Ofschoon het al eenigen tijd geleden is dat deze historische verhandeling van Dr. v. St. C. werd gepubliceerd, in het Sumatra-Nr. van de *Locomotief*, meenden wij dit buitengewoon interessante stuk alsnog in het Kol. Weekbl. een plaats te mogen verlenen, in het vertrouwen dat het door velen met belangstelling zal worden gelezen.

In verband met de opmerkingen van den geleerden schrijver o.a. over de ontdekking van zgn. „kjoekkenmöddinger” zij dezerzijds gewezen op een artikel van Dr. J. Zwierzycki, verschenen in de „Mijningenieur” van April j.l., getiteld: Een vondst uit de palaeolithische cultuurperiode in een grot in Boven-Djambi. — *Red. Kol. Weekbl.*

DEN LEDEN wordt beëld doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Een boek over Oud-Javaansche en Balische theologie.

R. Goris. Bijdrage tot de kennis der Oud-Javaansche en Balinesche theologie. Acad. Proefschrift. Leiden 1926.

De lezer ziet misschien wat vreemd op, als in den titel van dit proefschrift, waarop de heer Goris op 11 Mei 1926 te Leiden promoveerde, het woord „theologie” gebruikt ziet voor het eigenaardig samenstel van priesterlijk ritueel en — dogmatische beschouwd — verwarde en mengelmoes-achtige complex van geloofsvoorstellingen der vóór-Islamische Javanen en der Baliërs. De promovend maakt zelve reeds in een noot bij zijne Inleiding ons opmerkzaam op het bezwaar van het gebruik van deze en dergelijke Westersche termen voor onderwerp. Maar een titel mag nu eenmaal niet tevens tekst en uitleg geven.

Deze dissertatie sluit in zekeren zin aan bij van zijn Leidsche studiegenooten der laatste jaren in zoover ook uit deze weer blijkt, dat de huid Islam op Java niet goed kan worden begrepen men niet op de hoogte is van de daaraan voortgaande Hindoe-Javaansche denkwijzen en riten. O hier geldt dat het heden ligt in 't verleden.

Uit de Oud-Javaansche en Balische theologie koos schr. tot onderzoek een stukje eredienst, een stukje dogmatiek.

Van den eredienst is dit het *Soerja-sewana*, de verering van Ciwa als Zonne-god, zooals de Balische priesters dit dagelijks als huisritueel beoefenen.

In het werk van P. de Kat Angelino „Balinees medra's (handhoudingen)” (Uitg. Adi Poestama 's-Gravenhage 1922), bij de hoogst merkwaardige teekeningen van frl. Tyra de Kleen geschreeft vindt men op blz. 30-51 die huisritus reeds beschreven. De heer Goris geeft nu de daarbij gebruikte formulieren en eene kritische bespreking der bronnen, waaruit deze zijn geput, zooals de Balische als die uit het Sanskrit.

Hoe formalistisch, hoe arm aan waarlijk religieus gevoel lijken ons deze met pijnlijke precieusheid uitgesproken formules en uitgevoerde bewegingen! Maar toch: ook hier een stuk godsdienstig sentiment in verheven poëzie, in de „smeebede om vergiffenis”, waaruit een diep schuld bewustzijn en een vurige hoop op verlossing uit de boze spreken. De schrijver geeft hiervan eene vertaling (blz. 28).

En na afloop van den dienst kan de padan het inmiddels bereide wijwater aan de geloovigen verkoopen. Dat wijwater is het essentieele voor de volksmenigte, die haar godsdienst dan ook noemt de „gama-tirta”, het wijwatergeloof.

Voor de dogmatiek — waaronder schr. hier staat de *Javaansche verwerking* van de wijsgeerige godsdienstige systemen der Hindoes, zooals die den Indischen Archipel bekend werden, geeft eerst een schets van een dozijn dogma's en daarop chronologische opmerkingen, waarbij gewerkt wordt op de moeielijkheid der tijdsbepaling van theologische litteratuur, die zoo gaarne archaische vormen aanhoudt. Schr. meent een criterium voor deze tijdsbepaling te hebben gevonden in de structuur van zulke geschriften en slaagt er aldus op scherpzinnige wijze in den tijd van haar ontstaan te benaderen. Hierop volgt eene behandeling van oudere en jongere teksten — een stof, dien men in eene aankondiging als deze moet laten rusten.

Aan het eind van het werk twee bijlagen: de eerste over de *Balische wéda's*, de tweede over de *Sa Hyang Kamahayanikan*, de Mahâyana-Boeddhistische catechismus, reeds door den heer J. Kats voortreffelijke wijze bewerkt en uitgegeven (1914).

In de eerste bijlage trekt schr. te velde tegen „romantici”, die nog maar altijd in de wéda's

POSTZEGELS

van Nederland en Koloniën steeds in iedere hoeveelheid te koop gevraagd. (Eventueel rituel)

tegen buitenlandsche zegels. Basis: engrosprizen)

POSTZEGELEXPOR

D. W. BRANTSEN

Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529

Dames-Kapsalon „Marcel”

SPECIALE MASSAGE-INRICHTING
MANICURE

NOODIGEN U BELEEFD TOT EEN BEZOEK UIT

W. M. HENKELMAN & MIEN VAN ES
CAAN VAN NECKLAAN 91, RIJSWIJK (Z.-H.)

TARIEVEN

Wasschen, Ond.	f 1.25
Onduleeren	f 0.75
Wasschen	f 0.75
Wasschen, Ond. p. abn.	f 10.—
Wasschen, Knippen, Ond.	f 1.75
Massage	f 1.—
Manicure	f 0.75

Balische priesters, op den klank van den naam de bekende Oud-Indische wéda-sanhitá's willen vinden, ondanks het feit, dat de „realisten” al sinds van 1862 af getracht hebben het mensdom overtuigen dat die Balische mantra's met die assieke uitgebreide Sanskrit-geschriften zoo goed niets te maken hebben. Hij geeft teksten van Balische wéda's, die te Leiden berusten, en die de „romantici” al eerder voorgoed hadden kunnen genezen van hun waan.

Als wij over dit knappe en verdienstelijke preef-schrift eene opmerking zouden mogen maken, zou er eene zijn van algemeen aard, in den vorm een vraag: Kunnen dergelijke proefschriften, eene meer geëigende compositie, door meer verklaringen van vreemde woorden, door meer gebruik van specialistische termen, door meer def-inities van bepaalde begrippen, niet een grooter waarde verkrijgen voor een ruimen kring van alge-meen-ontwikkelden, die geen specialist zijn in de taal- en letterkunde, welke den pas gepromoveerde jaren geheel in beslag nam? Wij weten wel, dat het moeilijk is een geleerd boek te schrijven, dat de lezer eisch voldoet. Maar er bestaán zulke boe-ken. En daar de promotie toch geen herhaling is van het doctoraal examen, is het niet in te zien waarom eene dissertatie niet eene waardevolle mo-derne grafie zou kunnen zijn voor het ontwikkelde pu- blic buiten dne kleinen kring van Indische taal- en letterkundigen.

Müller is, zooals trouwens ook de tweede druk van de Encyclopaedie van Ned.-Indië (dl. II, bl. 792), in een korte biographie aangeeft.

Enkele, aan deze bron ontleende levensbijzonder- heden over den persoon in kwestie, zullen wellicht nog welkom zijn.

Zooals reeds is gezegd, werd Müller den 8en Juni 1790 geboren. Hij trad in 1807 als cadet in Oostenrijkschen dienst en nam als Oostenrijksch officier deel aan den slag van Wagram. Toen tegen het einde van 1809 Napoleon een bevel uitvaardigde, dat allen, die op den linker Rijnover geboren en in dienst van vreemde mogendheden waren, bij het Fransche leger moesten overgaan, meende M. aan deze machtsspreuk te moeten gehoorzamen. Aan Fransche zijde maakte hij dien- tengevolge den Russischen veldtocht mede en bracht het als Fransch officier tot Luitenant-Kolonel. Na de zoogenaamde honderd dagen trad hij in 1816 als kapitein der Infanterie in Neder- Indischen dienst. In 1818 nam hij deel aan een expeditie tegen Sambas, werd benoemd tot resi- dent der Westerafdeeling van Borneo, als hoedanig hij een reeks wetenschappelijke expedities onder- nam om bedoelde binnenlanden in kaart te bren- gen. Op een dier expedities werd Müller, 20 Jan. 1826, aan de Kapoeasrivier met zijne tochtgenooten door Dajaks vermoord.

Van Week tot Week.

Dinsdag 11 tot Maandag 17 Mei.

Een ingrijpend besluit van Boedi Oetomo. Door een Aneta-telegram van de vorige maand was het hier reeds bekend dat de vereniging Boedi Oetomo het besluit had genomen zich uit het staatkundig leven terug te trekken. Aan de Ind. bladen ont- leent nu het *Vaderland* den tekst der motie hierom- trent, luidend: „De zeventiende bondsvergadering, gehouden van den tweeden tot den vierden April te Solo, gezien den toestand binnen en buiten de organisatie, heeft besloten, dat Boedi Oetomo te beginnen met dezen dag niet langer zal deelnemen aan de poli- tiek, die onafscheidelijk aan het bestuur verbonden is, en dat de vereniging zich in den vervolge wederom bepalen zal tot een bestaan als sociale vereniging.

en voorts dat het den leden vrijgelaten wordt zich in de politiek te mengen, doch dat zij daarbij geen mandaat van B. O. hebben.”

Genoemd blad wijdt hieraan eene beschouwing (Avondbl. van 12 Mei) en constateert o.a., dat de bondsvergadering van B. O. een duidelijke, zij het misschien overbodige, illustratie is van de onvol- daanheid, die in Inlandsche kringen (en waarlijk niet in Inlandsche kringen alleen!) ten aanzien van de uitvoering der bestuursvorming bestaat. (Zie ook over het congres van B. O. de rubrick „Uit de Europeesche pers” op blz. 7 hierachter).

C. van Mens †. Te Wassenaar is in den ouderdom van 85 jaar overleden de gepens. majoor der genie van het Ned.-Ind. leger de heer C. van Mens, oud- burgemeester van Dinteloord. De overledene was ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Met pensioen. De officier van gezondh. 1e kl. bij het O.-I. leger F. D. Jansen zal, op zijn verzoek, den 2en Juni den dienst met pensioen verlaten; even- zoo de luitenant-kolonel der genie van dat leger, T. Tanja.

Univers. examens. Leiden. Doctoraal ex. Indisch recht de heer L. B. van Straten. — Taalkundig cand. ex. Indologie de heeren W. R. Beeuwkes en A. I. Lut- teijn.

Wageningen. Landbouwhoogeschooll. Cand. ex. Koloniale landbouw, de heer P. M. D. de Haer.

De pensioenen van oud-Indische militairen. Het comité van actie der samenwerkende Bonden van oud- militairen van koloniën, zee- en landmacht heeft een adres gezonden aan den Indischen Volksraad, waarin — onder herinnering aan de bij de behan- deling der Indische begroting op 27 April i.l. door

De Borneo-reiziger Georg Muller of Müller.

In de rubrick *Litteratuur-overzicht* van het vorige Weekbl. namen we uit de jongste afl. van het Kon. Ned. Aardr. Gen. een vraag over den volgenden inhoud:

Muller of Müller.

„Kan iemand zekerheid verschaffen, hoe de geschreven moet worden van den verdien- stigen reiziger, naar wien oen gebergte in het binnenland van Borneo is genoemd, en die, nu een geleeden, terwijl hij op expeditie was, ver- derlijk werd vermoord? Men vindt den naam wel met als zonder Umlaut.”

„Het zou kunnen zijn — voegden we hieraan toe — dat een onzer lezers de verlangde inlichting kan ver- schaffen. Onderdaad mochten we nu dezer dagen van een langstellend lezer, van wiens hand meermalen historische bijdragen in ons orgaan worden opge- geven, een op het onderwerp betrekking hebbend schrijven ontvangen, waarvan het zakelijk gedeelte luidt:

„Naar aanleiding van die vraag veroorloof ik uwe aandacht te vestigen op een artikel van de hand in het Kol.-Weekbl. van 10 Oct. 1923 getiteld: „Twee in de pen gebleven levens- berichten bij het artikel „De Sultan van Brussel.” waarin is Müller behandeld en zijn naam ont- leent aan het Levensbericht, door zijn broeder Dr. Müller, in de „Indische Bijl.” van 1843, te worden opgenomen. U zult dat Levensbericht wel kennen. Hij, Georg Müller, werd 8 Juni 1790 te Mainz (Mainz) geboren en naar mijne meening zou in een of ander Kerkelijk register de juiste naam wel na te sporen zijn. Doch is dit wel noodig, als de broeder zelf zijn naam Müller schrijft?”

„Zooover onze berichtgever; en, na kennis ge- maakt te hebben van zijn artikel in het Kol.- Weekbl. en van de daarbij genoemde en andere berichten, zijn we het volkomen met hem eens; men kan gerust aannemen dat de naam van bedoel- den Duitscher van geboorte niet Muller, doch

Haarlem en Omstreken.

Inrichting voor Zenuw- en Geesteszieken

„DE KENNEMER”

Haarlem - Westerhoutpark 18 - Heemstede
Telefoon 12003

Dir.: E. C. WESSELS-MEIJNEMA

GEZ. VAN DEN HAAK

HAARLEM · KINDERHUISVEST 27 · TEL. 10118
OPGERICHT ANNO 1831

FIJNWASSCHERIJ

BEHANDELD:
BOORDEN · OVERHEMDEN
BLOUSES en JAPONNEN
IN ALLE STOFFEN
TAFELGOED en GEHEELE WASSCHEN

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snel- heid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voor- name, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, hetz.g. Handelsdrukker en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG · NOBELSTRAAT 20 · TEL. 11987

STOEL'S

WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

Gomestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL
Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262
Zijweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

WANNEER

Zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning dan Stoffeeren en Meubileeren door

FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

HOTEL VAN DER BURG

1ste en oudste huis for plaatse Modern comfort
 Volledige pensionprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde”, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 5083 Str. k. en w. w. op de logeerk.	BESCHIKBAAR.
Hotel Rest. „DUINOORD” Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5026 OOSTERWIJK & V. D. LUUR	Hotel „Promenade”, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035
TEHUIS v. KINDEREN vanaf 2 j. doorl. en tijd, gr. tuin. Holl. en ind. ref. „Sunny Home”, Veur b.d. Haag.	BESCHIKBAAR.

NUNSPPEET.

„Den Lindenhof” te Vierhouten (bij Nunspeet)
 GEZELLIG
 VACANTIEHUIS VOOR VROUWEN EN MEISJES
 Pensionprijs f 2.50 per dag.

Voor het bereiden van een
 goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar
 „De Ind. Rijsttafel” door
 FR. BLOM, Schrijver van
 „Moderne Kookkunst”,
 verkrijgbaar bij den Boek-
 handel en bij de Uitgeefster
 Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Maison NIEKERK

Pijnboomstraat 43 - DEN HAAG - Tel. 30328

Voorheen Cuisinier Grand Hotel Central

Diners f 0.85 - f 1.- - f 1.25

en verder uitgebreid 5199

Indische Rijsttafel vanaf f 1.75

De kunst van Adverteeren

Als de vertegenwoordiger van een zaak zich bepaalt tot het afgeven van een visitekaartje en dan heen gaat, zal hij zeker geen orders krijgen. Daarvoor is noodig, dat hij den menschen iets vertelt, hen overtuigt, dat zijn artikelen beter zijn dan andere en waarom.

Uw Advertentie moet niet slechts een visitekaartje zijn, doch den lezers iets mededeelen, hen overtuigen, dat zij bij U beter bediend worden dan bij uw concurrenten.

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkele Drukkerij Ten Hagen.

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe pedagogische inzichten.

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

de Tweede Kamer aangenomen motie-Joekes betreffende nadere regeling der pensioenen van de vóór 1 Januari 1920 gepensioneerde militairen van het Indische leger, die den leeftijd van 60 jaren hebben bereikt, alsmede aan de verklaring van den minister van koloniën dat door hem eerst dan iets zal worden gedaan, wanneer Z.Exc. ter zake voorstellen van de Indische regering bereiken — verzocht wordt, dat:

- 1e. van de zijde der Indische Regeering zoo spoedig mogelijk voorstellen aan de Nederlandsche regeering worden toegezonden;
- 2e. eveneens van de zijde der Indische regeering voorstellen worden gedaan, welke algeheele gelijkstelling zonder leeftijdsbeperking inhouden.

Het Volksraadslid J. E. Stokvis over Indië Woensdag 19 dezer zal het lid van den Volksraad, de heer J. E. Stokvis, in „Pulchri Studio” te 's-Gravenhage voor leden en genoodigden van het Comité Nieuw Indië eene lezing houden over den staatkundigen toestand van Indië.

Anti-extremistische maatregelen. Indische telegrammen hebben melding gemaakt van nieuwe wettelijke bepalingen tegen de communisten, waarvan vervolging van communistische bladen het gevolg is geweest. De mailbladen brengen nu den tekst dezer nieuwe bepalingen.

Afgekondigd is een Kon. besluit, waarbij twee artikelen, nummers 153bis en 153ter, zijn toegevoegd aan het Wetboek van Strafrecht:

153bis luidt: Hij, die zich opzettelijk uit in woord, geschrift of afbeelding, waarin, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedekte termen, versterking der openbare orde of omverwerping, dan wel aanranding van het in Nederland of in Ned.-Indië gevestigd gezag wordt aangeprezen of daarvoor stemming wordt gemaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

153ter luidt: Hij, die een geschrift of afbeelding, waarin, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedekte termen versterking der openbare orde of omverwerping, dan wel aanranding van het in Nederland of in Ned.-Indië gevestigd gezag wordt aangeprezen of daarvoor stemming wordt gemaakt met het oogmerk om aan den inhoud ruchtbaarheid te geven of de ruchtbaarheid daarvan te vermeederen, verspreidt, openlijk ten toon stelt of aanslaat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Dit Kon. Besluit is in werking getreden op 1 Mei 1925. (Nwe Rott. Cour.)

Jhr. E. W. J. de Beyer †. Te 's-Gravenhage is overleden Jhr. E. W. J. de Beyer, oud-reserve-kolonel-titulair van het O.-I. leger. De overledene was officier in de Orde van Oranje Nassau.

De Nieuw-Guinea-expeditie van Prof. Stirling. Het Vaderl. publiceert het volgende Aneta-telegr. dd. Batavia, 13 Mei. De Stirling-expeditie seinde, dat de eerste vlucht groot succes had. Het vliegtuig werd bestuurd door Hayte, de inzittenden waren prof. Stirling en de fotograaf Peck. Van den mond der Mamberamo werd naar het Albatroskamp en verder naar de samenvloeiing van de Van Daalen- en de Rouffaer-rivieren gevlogen. De landingen geschieden zeer gemakkelijk. Er werden twee bergmeren ontdekt in het Van Rees-gebergte, alsmede inlandsche woningen.

De opgelegde gronden aan de rivieren bieden schitterende landingsmogelijkheden. Het Albatroskamp is ingericht tegenover het oude pionierskamp in verband met hoog water.

Brand in een kampong. Vorengenoemd blad meldt uit dezelfde bron: Padang 14 Mei. Ruim honderd woningen en toko's zijn in de kampong Djawa verbrand. De schade bedraagt ruim twee ton. Er is weinig verzekerd.

Benoemingen. De heer P. C. Arends, thans resident van Tapanoeli, is benoemd tot resident van Sumatra's Westkust.

Tot hoogleeraar in de mechanica aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng is benoemd de Ir. C. G. J. Vreedenburgh aldaar. (Vaderl.)

Zendingsfeest te Leiden. Den 13en dezer heeft op het landgoed Oud-Poelgeest nabij Leiden het 16e Zendingsfeest plaats gehad, georganiseerd door een Zendingsorganisatie te die stede. Ds. H. Janssen sprak er over: de geestelijke verzorging van onze militairen in Ned.-Indië, zendeling J. L. D. van

der Roest over: de donkere bosschen van Nieuw-Guinee, enz. en zendeling Bodaan had tot onderwerp: In het binnenland van Sumatra.

Mr. J. H. Lichtenbelt †. Te Utrecht is in den ouderdom van 74 jaar overleden mr. J. H. Lichtenbelt, oud-president van den Raad van Justitie in Nederland.

Overstroming op West-Sumatra. Padang 17 (Aneta). Door een overstroming tusschen de boek Kaloeng en Baritmalintang is zestig kilometer spoorbaan weggespoeld. De rails hangen in de lucht. De steenkoolafvoer van Sawah Loento naar Emmahaven is volkomen stopgezet. (Nwe Rott. Cour.)

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuur

De Javaansche Gamelan.

Op een met twee treden verhoogd podium, midden in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage, waar thans een keur van fraaie doeken uit de verschillende Javaansche en Madoereesche batikcentra tentoongesteld zijn, is Boeatans onlangs door bemiddeling van Vorst van het Mangkoengaransche Huis aangekocht gamelan-stel geplaatst. Daar 't den lezers van dit weekblad en speciaal onder hen de bezoekers dier tentoonstelling, voor zoover zij leek zijn op dit gebied, toch lang zal inboezemen de namen dier instrumenten iets omtrent den aard der gamelan-muziek in 't algemeen vernemen, willen wij daarvan in 't kort een en ander mededeelen aan de hand van het standaardwerk van J. Kats: „Het Javaansche Tooneel”, in 1923 door „Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden gegeven. Bij geen enkele Javaansche uitvoering van de gamelan ontbreken, ook een vertooring van de jang als schimmenspel wordt er door begeleid en gewisseld.

De gamelan bestaat uit een aantal instrumenten van verschillende soort. Niet alle soorten zijn bij elke gamelan vertegenwoordigd.

Men onderscheidt de volgende groepen:

Snaarinstrumenten: rebab (strijk), tjelempoeng (kel).

Blaasinstrumenten: soelting (fluit).

Slaginstrumenten: trommen (2 à 3 soorten), het slaginstrument (1 soort), metalen slaginstrumenten (grootste aantal).

Boeatans gamelan is niet een volledig, groot doch een klein z.g. Klenengan; het bestaat uit: tjelempoeng, het decoratieve tokkel-instrument, vooraan in het midden op het podium staat, flankeerd rechts door de kendang, een trom, welke aan beide zijden met de palm en de vinger van de hand geslagen wordt, waardoor een groot aantal zeer verschillende tonen te voorschijn komen, die maat en rythme der muziek aangeven; links is de gambang, samengesteld uit 19 lengte opeenvolgende houten staven, met pennen vastgehouden, boven het hout klankbord en die met twee bekleede, houten kloppers (poekoelans) worden gespeeld. Daarachter staat een kleine saron, bestaande uit vrij dikke, zacht gewelfde metalen klankstaven, op 't klankbord bevestigd zijn door middel van de uiteinden loopende pennen. Gewoonlijk laat men het geluid niet doorloopen, doch dempt de speler met duim en vinger van de linkerhand. Aan de overzijde zijn een tweetal Gendèr (ageng en paneroes) platte metalen klankstaven, die paarsgewijze op katoenen koorden hangen over bamboe-kokers, welke zangbodem dienst doen, en een demoeng, een gelijksoortig instrument, doch met looden in plaats van bamboe kokers. Midden daartusschen rust op zijn zijde de rebab, een tweesnarijg strijkinstrument dat bespeeld wordt met een slap gespannen boog, over een met buffelblaas bedekten zangbodem.

Verder zijn er nog een kemong, bestaande uit drie metalen bekkens van onder open, van boven van een halven bol voorzien, los liggende in een rek over twee overlangs gespannen koorden, en een keloek, een der gelijk bekkens, rustend op twee boven een houten gekruiste koorden. Ten slotte ziet men achteraan een grooten standaard, waaraan een vijftal metalen bekkens hangen: een groote gong (soewoekan), twee kleine kempoel en twee nog kleinere kemong.

De heer Kats schrijft o.m.:

„Reeds bij een oppervlakkige beschouwing valt op, dat de Javaansche toonkunst verscheidene punten van overeenkomst vertoont met de oud-Grieksche.

Bij de Grieken vormden poëzie en zang één geheel. Aristotelès zegt: „De muziek is niets dan een

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor

Diners aan huis bezorgd

Pension Mevrouw OP 't HOLT

KRULLELAAN 37

5060

ZEIST

Munt uit door goeae keuken en billijke prijzen

Wordt door gegoede Indische Familie's aanbevolen

Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen
zoals zoovelen vóór U overtuigd
werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

Aan de Leden
van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoef geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

S

DE UITGEEFSTER.

ZEEBABOE,

vrij van zeeziekte, zoekt betrekking bij een familie met kinderen, om zoo spoedig mogelijk mede naar Indië te gaan, van goede getuigen voorzien. Inlichtingen te bekomen Sportlaan 36, Den Haag. 5311

Bode (10 Apr. „Amerika's inzicht betr. het bestuur van de Philippijnen”) en *De Locomotief* (31 Mrt. blz. 27, 28 en 29 „China en Sovjet-Rusland”, „De Philippijnen”, „De Philippijnen en de Rubber”; 3 Apr. „Modern Turkije”; 8 Apr. blz. 6 „Nationale politiek en de rubberbelangen”, „Java-suiker voor Br-Indië”; 10 Apr. blz. 23 „Japan's zorgen”, „Peking's poorten”, „Nijl en Woestijn”).

Het Congres van Boedi Oetomo.

De Loc. (3, 6 en 7 Apr.) geeft een verslag van het Congres te Solo van Boedi Oetomo. De voorzitter van B. O., de heer *Slamet*, besprak de ontwikkeling en de historie van Boedi Oetomo, ging de internationale verhoudingen rondom Indië na en concludeerde dat gestreefd moet worden naar opname van Indië in den Volkenbond. Spr. besloot, dat de actie van B. O. gevoerd moet worden met wettige middelen en met inachtneming van de spreuk *waspada anggajoeih oetomo: door wijsheid streven naar het betamelijke*. Dr. *Soelomo* sprak zich persoonlijk niet uit over non-co-operation, doch drong aan op harmonische ontwikkeling, handhaving van rust en orde, verklaarend dat het z.i. echter noodig was, dat de Westelingen die samenwerking zouden helpen bevorderen door den Inlander-intellectueel niet als een soort assistentie te blijven beschouwen. Het moet worden: bij gelijke capaciteiten, gelijke rechten, gelijke plichten. (Zie „Het Kol. Wkbl.” dd. 15 Apr. blz. 6 over de aangenomen motie).

De Loc. (7 Apr. blz. 19) onderscheidt in B. O. drie groepen: Een oude en behoudende groep, die weinig voor politiek voelt en veel voor beoefening van de Javaansche kunsten, verdieping en bevordering der Javaansche cultuur; een middengroep van gematigden, wier meening goede vertolking vond in de rede van den voorzitter, en een derde, radicale, linksche groep. Deze laatste is voor snelle verovering der onafhankelijkheid en voor non-co-operation. Zoowel de besprekingen als de motie bewijzen, dat deze laatste groep ter vergadering de meerderheid verkreeg. Ware die meerderheid zeer sterk geweest en gesteund door een overeenkomstige meerderheid in de vereeniging, dan zou men stellig tot non-co-operation besloten hebben. Nu was het logisch einde een onlogische motie: Boedi Oetomo als zodanig trekt zich terug uit de politiek, doch haar leden individueel mogen daaraan deelnemen. Waar dit in de praktijk op zal uitloopen, weet men in B. O.-kringen zelf niet. De motie, voorgesteld door eenige bestuursleden, werd aangenomen, omdat de niet-radicalen leden het behoud van de vereeniging en van de eenheid voorop stelden. De eenheid is met dit besluit wel duur gekocht.

De Midden Java-redacteur van *De Loc.* (7 Apr. blz. 20) wijdt aan het slot van zijn overzicht een ernstig woord aan datgene, wat naast al de onvolkomenheden, afkeurenswaardigheden of ernstige fouten, sterk zijn aandacht trok. Het is het groeiend besef onder deze geschoolden en intellectuelen, dat het gist en broeit onder het volk, dat de communisten invloed en terrein blijven winnen, „ook al schijnen de Soerabajasche stakingen geëindigd”, „ook al valt de politieke toestand niet ongunstig te noemen.” Waar zij ten congresse op middelen zonnen om het volk te helpen, op te heffen, te bereiken, af te dalen van de feodale hoogten van den prijajstand naar het niveau van „den mensch in de maatschappij”, waar zij zulk een middel vonden en spontaan geld schonken om de poging te wagen, waar ze elkaar opwekten om de deuren te openen en de massa te laten binnenstromen, neen beter: om naar buiten te gaan en zich onder de bevolking te begeven, haar schenkende wat het Westen en de eigen cultuur hun schonk: hygiënisch begrip, spaarzin, liefde voor mooie vormen, drang naar scholing, opheffing van de vrouw, verlangen naar vooruitgang, comfort, winst, in een woord: om van de „landbouwende slaven” weer te maken de ondernemende handelaars, stoute zeevaarders, onverschrokken kolonisten der 16e eeuw (Prof. P. J. Veth), waar de Boedi Oetomo's dit bespraken, daar was het congres op zijn best.

De Java-Bode (7 Apr.) schrijft, in verband met de non-coöperatie-leuzen, over „Werklooze Intellectuelen” in Br-Indië en over die in Ned-Indië in de toekomst.

Uit de School. I. E. V.

„Klapper” vervolgt in het *Soer. Hbl.* (22 en 29 Mrt. 2de bl.) zijn artikelen „Uit de School”. Schr. is verblijd met het bericht, dat een groot aantal volledig bevoegde mannelijke leerkrachten uit Nederland ons innerlijk verzwakt onderwijs in Indië komen versterken. (Zie ook *Deli Cri.* 22 Mrt. „De Onderwijzers en het Onderwijs”). Hij begroet met instemming een

MAX POOL
POSTZEGELHANDEL
KORTE POTEN 25 — DEN HAAG
TELEFOON 16722
INKOOP — VERKOOP
POSTZEGELVEILINGEN

departementale aanschrijving aan directeuren hoofden van scholen, een maatregel van de Regering, die beoogt de bestrijding van ongewenschte cjaal-politieke propaganda door landsdienaren en door aanstaande landsdienaren, die nog in opleiding zijn een gouvernementeele onderwijsinrichting.

Het *Soer. Hbl.* (30 Mrt. 6, 7 en 8 Apr. 4de bl.) en *Sum. Post* (12 en 13 Apr.) geven bijzonderheden over „De jaarvergadering te Semarang van het Indo-Europeesch-Verbond”. Het ledental bedraagt thans 112, verdeeld over 84 afdelingen. De financiële toestand van het Verbond is door en door gezond. Een onaanzienlijk stamkapitaal is gevormd, dank zij den arbeid van den secr.-penn., den heer *Van Schelvenburg*. Aan hem is behalve het redactiewerk „Onze Stem” ook de behandeling van agrarische geschieden opgedragen. De toegestane beurs-eischen per maand f 5000.—. In 1925 werden afgeleverd: een indoloog, 9 onderwijzers en onderwijressen, een Indisch arts (V), 2 Mulo-abituriënten, technische school-abituriënten. Het aantal beurselingen bedroeg einde 1925 14 in Nederland en 126 in Indië. De Bandoengsche kweekschool en daaraan verbonden lagere school werden overgenomen; de opening op 1 Juli 1926 van een Mulo-school als schakel, is zeker. Het hoofdbestuur doet opnieuw een beroep aller steun om het bij te staan in het werk voor kolonisatie, dat voor de toekomst van den Indo-Europeaan van onschatbare waarde zal kunnen blijken. ultimo 1925 was op het „Twee ton fonds” voor landbouwkolonie in De Lampongs ingeschreven ruim f 76.000.—.

Communisme.

Het krachtige optreden van het Bestuur ter matra's Westkust tegen het „Communisme” wordt de „Indische Cri.” (*Bat. Nwsbl.* 2 Apr.) geprezen. Zeer actief waren de communisten reeds in Padang-Pandjang, Fort de Kock en Sawah Loento. 22sten Maart heeft men in de Ommelanden van dang, en vooral in het onderdistrict Paoc, een optelling gehouden. Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (29 Mrt. blz. 9 „Het communisme te Garoet”), *Bat. Nwsbl.* (7 Apr. „Stakingsgerucht en Stakersleed de Deli Cri.” 7 Apr. „Een communistische vergadering te Belawan”), *De Sum. Post* (9 Apr. „De fidele vangenis”) en de *Java-Bode* (9 Apr. „Voorlichtigheid geboden”, 2 Apr. „De bestrijding van het communisme” en 2 Apr. L. N. „De Indische Renaissance”). Het laatste artikel is ontleend aan een brochure van den heer *W. C. van der Meulen*, voorzitter van den Ondernemersbond. De schrijver ziet heil in een systematische bestrijding van het z.g. „koloniale werk” vanuit Moskou geleid wordt onder quasi-nationale tienv. Hij geeft de middelen daartoe aan. Met vrede begroet de *J.-B.* hierin een theorie, die onlangs door haar in de „Indische Loods” gelanceerd werd: De lander wordt meestentijds door onkunde het zwaar gedupeerd, en hiertegen zou het bestaan van een hem begrijpelijke bewerking in de Inlandsche taal van een aantal pakkende economische en sociale waarden van groot nut kunnen zijn.

Bij Kon. Besluit is het strafwetboek, reeds uitgebracht met het bekende art. 161bis, aangevuld met twee artikelen 153bis en 153ter, met welke nieuwe artikelen thans het hoofdstuk „Misdriften tegen de openbare orde” opent. Dit K. B. zou in werking treden op Mei 1926. Het is — zegt het *Bat. Nwsbl.* o.m. (9 Mei „Nieuw Wapen”) — een uiterst scherp wapen, dat de meeste wapens van deze soort, naar beide kanten snijdt en daarom zeer voorzichtig gehanteerd zal moeten worden. Het eerste artikel bedreigt een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren tegen wie opzettelijk uit in woord, geschrift of afbeelding, in, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedoelden termen, verstoring der openbare orde of omverwerping dan wel aanranding van het gezag wordt aangelegzen of daarvoor stemming wordt gemaakt. Het tweede bedreigt met vijf jaren gevangenis al wie een geschrift of afbeelding als vorenbedoeld, verspreidt, openlijk toont stelt of aanslaat.

Atjeh (vervolg).

In de Pers komen nog meerdere beschouwingen naar aanleiding van de klewanganvallen ter Westkust van Atjeh, o.a. in het *Bat. Nwsbl.* (6 Apr. „Een incident in Atjeh”, „Een nieuwe klewanganvallen”, „Nieuw incident”, 12 Apr. „Klewanganvallen”), *Java-Bode* (9 en 10 Apr. „De onrust in Atjeh” en „Nieuwe Atjeh”), het *Soer. Hbl.* (31 Mrt. 3de bl. „Atjeh”, 6 Apr. 3de bl. „Het leger betaalt”), *De*

Apotheek M. L. ADAMA
Bezuidenhout 111 — DEN HAAG — Telef. 7036
Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verhandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN 5148
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

„DE LANDBOUWER“
 79 Copernicuslaan 79 - Tel. 31676
 DEN HAAG

UW ADRES voor 1ste kwaliteit **Roomboter, Kaas** en **fijne Vleeschwaren.**
 Geregelde aanvoer **versche Geldersche Eieren.**
 Thuisbezorging zonder prijsverhoging. **Géén Filialen.**

bestuurstoestanden nog niet zooals elders regelmatig geregeld zijn.

Sedert eeuwen vrij onafhankelijk en zelfstandig, is het, evenals in de Alaslanden, in de Batakstreken en in de Gajoelanden gebruikelijk, dat de gezamenlijke hoofden een voorman aanwijzen en dezen vooruitschrijven, wanneer het op de behartiging van de groote volksbelangen aankomt.

Dat Radja Maoen, de dader, zulk een persoon zoude zijn, is in het geheel niet onmogelijk, ook in aanmerking genomen de beschouwing dat het bijna niet is aan te nemen dat hij zich zoude opofferen, zonder te weten dat invloedrijke personen achter hem stonden.

Hetgeen evenwel duidelijk uit de onderwerpelijke gebeurtenis is gebleken, is het verschijnsel dat communistische invloeden ook in de verre en in de meest afgelegen streken van Sumatra ingang trachten te vinden op bevolkingsgroepen, die van de nieuwe leerstellingen allermintst zijn gediend.

En aangezien deze invloeden in stilte werken en in strijd zijn met de heerschende bestuurstoestanden, zoo zijn zij een gevaar voor rust en orde in het land.

In het bijzonder acht de verslaggever die communistische actie gevaarlijk voor het gouvernement van Atjeh en Onderhoorigheden en beveelt hij waakzaamheid en het nemen van strenge maatregelen ten deze aan.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Kies-ordonnantie voor de gemeenteraden in Ned.-Indië.

Met 24 vóór en 16 tegenstemmen, zoo schrijft men in de „Perniagaan“ van 24 November 1925, is de gewijzigde Kies-Ordonnantie voor de gemeenteraden in Ned.-Indië door den Volksraad in de zitting van den dag te voren, aangenomen.

De reeds zoovele malen veranderde Kies-Ordonnantie van het jaar 1908 behoort dus tot het verleden.

Bij de indiening van het ontwerp der nieuwe Ordonnantie, heeft het van de zijde van verscheidene leden niet aan oppositie ontbroken.

Niet alleen werd gevraagd het aantal leden voor de Inlandsche en vreemde volksgroepen in den gemeenteraad gelijk te stellen met het aantal Nederlandsche leden, doch ook werden verscheidene moties en amendementen ingediend, met het doel verschillende artikelen en zinnen te wijzigen.

Van al deze amendementen werden er 4 aangenomen, welke door de groep Roep waren voorgebracht en die een belangrijk verschil opleverden met de voorschriften, welke in de ontwerp-Ordonnantie waren opgenomen.

In laatstgenoemde regeling was als geschiktheid voor kiezer van gemeenteraadsliden als maatstaf aangegeven de kennis van het invullen van het kiezersbiljet, doch in het aangenomen amendement is bepaald dat eene daarvoor aangewezen commissie zal vaststellen of een persoon al dan niet voldoende kan lezen en de schrijfkunst verstaat, daarbij rekening houdende met de omstandigheid of iemand met goed gevolg de lessen op de lagere school of eene daarmede gelijkgestelde onderwijsinstelling heeft gevolgd.

Verder werd de leeftijd voor den kiezer, welke in de ontwerp-Ordonnantie op 21 jaar was gesteld op 23 jaar gebracht.

In het derde amendement werd als verplichtend voorgeschreven, dat, om het kiesrecht te kunnen uitoefenen, de persoon in het afgelopen of in het daaraan voorafgaande jaar was aangeslagen in de Inkomstenbelasting voor een inkomen van minstens f 300.— per jaar.

Voor het geval hij vrijstelling van belasting genoot, moest worden aangetoond dat hij toch minstens dat bedrag aan inkomen genoot.

Ten slotte werd in het vierde amendement bepaald, dat de Gouverneur-Generaal voor de commissie die de bekwaamheid der kiezers ten opzichte van de kunst van lezen en schrijven zou onderzoeken, een reglement zou vaststellen.

Doch, al zijn deze 4 amendementen door den Volksraad aangenomen dan sluit dat feit nog niet in zich dat de regering zich aan die beslissing gebonden acht.

De Volksraad is voor haar een college van advies en zij kan naar eigen goedvinden, daarvan overnemen hetgeen haar goedgeeft. De praktijk heeft reeds vele malen aangewezen dat de regering lang niet altijd medegaat met de beslissingen van den Volksraad.

Welke eindbeslissing ook zal worden genomen, vast

J. MOOIJMAN
 SEGBROEKLAAN 2 - 's-GRAVENHAGE
 Kruidenierswaren, Comestibles
 en Vleeschwaren
 BEZORGING DOOR DE GEHEELE STAD ZONDER PRIJSVERHOOGING

Post (6 en 12 Apr. „Atjeh“ en 15 Apr. 2de bl. „B.B.'sche Atjeh-discussies“) en de *Deli Crt.* (6, 7, 8, 12, 13 en 15 Apr.). Men kent — aldus de *D. C.* — onze middelen voor Atjeh, sedert meer algemeen, zij het wat laat erkend: het land open, de wegen aangelegd, de cultures er binnent en dan een rechtvaardig en krachtig bestuur, onverstoorde onzen weg gaande in de zekerheid van een goed einde. De *Deli Crt.* van 17 Apr. heeft bij het schrijven over de „Arbeidsmoeilijkheden en Godsdiensstrijd in Br. Indië“ het oog voortdurend gericht op Atjeh: Zonder ons gezag zou Atjeh in een ommantelen weer niteenvallen in het honderdtal twistende en woevende landschappen, wier bestuurders elkaar voortdurend beoorlogen en wier eenig doel is overeenkomstig het Oosterse despotisme met hun uitgebreide families te leven ten koste van de bevolking, zonder recht en zonder orde, zonder eenige zekerheid van bezit en zonder een toevlucht voor de verdrukten. Dat Atjeh, zelfs onder zijn sultans, door de geschiedenis heen geweest en dat zou het worden op den dag dat het Nederlandsche gezag zich uit dat gewest terugtrok, dat wij dat niet doen heeft zijn goede reden. Voor ons is het, maar toch ook voor de bevolking, die nu eenmaal groot gebreuk is onder het Nederlandsche gezag, dat gelden parallel loopende belangen van twee volken, ook al wordt dat niet overal ingezien. Daarom hebben wij daarbij het risico van den arbeid te aanvaarden en ons niet van de wijs te laten brengen, kleinmoedig te worden door de offers die dat kost. Het moge wat dat betreft, gerust eens een voorbeeld nemen aan onze Britsche bureu, die voor heel wat moeilijker moeilijkheden staan dan wij.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Gepleegd op een der landschapshoofden in het gouvernement van Atjeh en onderhoorigheden.

In de „Sinar-Sumatra“ van 24 November 1925, is in de *Deli-Courant* voorkomend bericht overgenomen, waarin melding wordt gemaakt van den moord, die nu eenigen tijd geleden, heeft plaats gehad op land van het landschap Boekit di Kebjakan, resp. onder de Gajoelanden van het Gouvernement van Atjeh en onderhoorigheden.

De daad werd gepleegd door een zijner ondergehoofden, met name Radja Maoen, die, in verband met een familielid, aan het landschapshoofd het oogenblik dat deze de badkamer verliet een dodelijken steek met een lans toebrengt.

Daarna gaven de daders zich over aan het bestuur. Als reden van dezen moord wordt opgegeven dat vermoorde landschapshoofd reeds gedurende langere tijd betrekkingen onderhield met de communistische partij en daarvan gebruik maakte om verwickelingen in het leven te roepen en in de godsdienstige verhoudingen wijziging te brengen.

Hij was lid van de „Oesila“ partij, die de richting van de Jong-Islamitische beweging, welke ook in Atjeh werkzaam is en propaganda maakt voor de Moslims, die geheel in strijd zijn met de oude Mohammedaansche godsdienstige voorstellingen.

Door zijne bemoeiingen waren niet alleen reeds verscheidene godsdienstige veranderingen tot stand gekomen, doch hadden ook reeds verschillende vechtpartijen in de kampongs plaats gehad.

Ten einde de rust en orde te handhaven, wilde het landschapshoofd zijn gezag doen gelden en nam daarbij maatregelen, welke niet werden aanvaard, hetgeen eene ruzie in het leven riep welke hoogst waarschijnlijk tot den moord aanleiding heeft gegeven.

De daders hebben zich na den moord niet onmiddellijk bij het bestuur gemeld, doch zijn eerst gevlucht. De gezaghebber gaf terstond aan alle kampongs last te plaatsen, doch werd bij zijne komst te Atjeh, ter voorkoming van mogelijke onaangename gebeurtenissen, verzocht geen bezoek te brengen tot de andere kampongs, wanneer hij niet vergezeld was van eene patrouille van kampongvolk.

De daders meldden daaraan zich zelf. Wanneer deze gegevens overeenkomstig de werkelijkheid der feiten zijn, dan kan deze moord worden beschouwd als een gevolg van een onderlingen twist. Strafrechtelijk zal het niet moeilijk vallen een vonnis te vellen terzake van dezen moord, doch, wanneer die daad onpartijdig wil beoordeelen, dan zal men rekening hebben te houden met bestaande toestanden en verhoudingen in de Gajoelanden, waar de

NIJMEGEN
P. TH. VIS, BANKETBAKKER
 ST. ANNASTRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT 0050
 NIJMEGEN TELEFOON 950
EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ
Specialiteit in Boterspeculaas

G. F. A. DRIESSEN
 NIJMEGEN
GEEN STROOM REPARATIES
 BIJ
NORMAAL ONDERHOUD
ROLSCHUIERS
 GOED en GOEDKOOP
 ALLE ONDERDEELEN VOORRADIG
 ALLE REPARATIËN

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1865
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten

Directeur: A. VAN BOXTEL.

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

- AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
- DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenbosch. 34
- ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
- Telefoon van 9-12 10733
- ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

- Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Volharding voert tot doel
Adverteer voortdurend

ONROESTBAAR STAAL
 Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangefast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen 5043
 Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
 Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
 Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau
„NABA”
 Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

Het goedkoopste adres voor
Complete Meubueeringen

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

*Verzendingen naar geheel Neerland,
 Oos- en West-Indië*

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

ZIJT GIJ ABONNEE ?

van het rijk geïllustreerde en op zwaar
 kunstdruk in dubbeltoon-inkt gedrukte
 Maandblad

**NEDERLANDSCH-INDIË
 OUD EN NIEUW**

Zoo niet, vraagt dan gratis proef-
 nummer aan bij de Administratie
 Prijs per jaargang f 20.— te voldoen
 in halfjaarlijksche termijnen van f10.-
 jaargang IX (Mei 1924—1925) bevatte
 o.a. bijdragen van: Dr. H. P. Berlage,
 Prof. T. J. Bezemer, B. P. Bremmer,
 Prof. Dr. Kari Döhning, Anne Hallema,
 Dr. F. W. T. Hunger, S. Kalff, Prof.
 Dr. N. J. Krom, W. O. J. Nieuwen-
 kamp, Joh. F. Snelleman, V. I. van de
 Wall, Dr. P. Wirz, Dr. Karl With e.a.,
 benevens talrijke boekbesprekingen.

DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

Wegens vertrek naar België

verkoopen wij alle onze voorradige goederen totaal uit.
 Niets mag overblijven. Prijzen hier noteeren is ondoenlijk.
 Onze etalages zeggen U alles. U bezichtigt even ons

Magazijn „DAHEEMA”

Witte de Withstraat 95a, hoek van Diemenstr.

Onze prijzen dwingen U tot koopen.
 Nergens zult U voordeliger prijzen kunnen vinden!
 Begin van den totalen uitverkoop

Zaterdagmorgen 22 Mei

9 uur,

welke bevat: **Gekleurde batisten en zijden Lingerieën**,
 alle soorten **Combinations, Dames- en Kinder-Directoires**,
 nieuwste modellen **Corsetten**, prima pasvorm, **Buste- en**
Jaretelleshouders.

Diverse soorten Schorten, ook voor corpulente Dames,
Tafelgoederen, alle soorten **Handdoeken en Keukendoeken**
Eene geweldige sortering Tricotgoederen zowel voor
 Heeren als Kinderen, ook in Macco, Jaeger en Wol. De
 nieuwste en modernste dessins in **Overhemden**, eene groote
 partij **Stroohoeden** en alle soorten **Heerendassen**.

Eene buitengewone aanbieding in Kantou Kledjes van
 de goedkoopste tot de fijnste genres.

Kousen, Sokken, Sportkousen, Pyjama's voor Heeren,
 Dames en Kinderen, ongelooflijk goedkoop.

Eene ongekend lage aanbieding in zijden Japonnen,
 wollen Vesten en Mantels.

Handschoenen, Pochets, Zakdoeken en alle overige
 artikelen moeten beslist binnen den kortst mogelijken tijd
 worden uitverkocht.

Nu is het tijd om te profiteeren.

Het huis is te huur. Alles moet dus weg.

Let wel op het juiste adres, alléén „Magazijn DAHEEMA”

Witte de Withstraat 95a, hoek van Diemenstraat.

Halte lijn 5 vlak voor de deur.

**Alles wordt tegen ongelooflijk lage
 prijzen totaal uitverkocht.**

Wanneer U zich in DEN HAAG vestigt

laat dan Uw Koffers, Reiskluisjes
 vakkundig nazien en repareren bij

WILH. TOONEN - DEN HAAG

3 GOUDSBLOEMLAAN t/o Postk. - TEL. 36361

Speciaalhuis in alle soorten Hondenartikelen,
 Hondenbrood, Geneesmiddelen. 5198

staat evenwel, dat volgens de nieuwe Kiesrecht-Ordon-
 nantie, elke volksgroep hare eigen kandidaten zal aan-
 wijzen.

De Nederlanders hebben daarvoor op vele plaatsen
 kiesvereeningen voor gemeenteraadsliden.

Ook de Inlanders neigen in die richting en willen
 kiesvereeningen in het leven roepen.

Doch de Chineesche volksgroep denkt, voor zoover
 bekend, daaraan nog niet.

Vele Chineezeeu maken zelfs van het hun toegekende
 kiesrecht geen gebruik, waardoor het is kunnen gebeu-
 ren dat Chineezeeu door de stemmen van leden van
 andere volksgroepen in de gemeenteraden werden ge-
 bracht.

Ook Nederlanders stemden wel op Inlanders en om-
 gekeerd, doch aan dien toestand wordt door de nieuwe
 kiesrechtregeling thans een einde gemaakt.

Hebben de Chineezeeu zich voor die nieuwe orde van
 zaken wel voorbereid, vraagt men in de „Perniagaan”?

De aangelegenheid is toch in de werkelijkheid be-
 langrijk genoeg.

Want wie brengt voor de eerstvolgende verkiezing
 de Chineesche kandidaten naar voren en wie neemt de
 leiding daarvan op zich, terwijl men als zeker kan aan-
 nemen dat het aantal kiesbevoegden, tengevolge van de
 nieuwe Kiesrecht Ordonnantie belangrijk in aantal zal
 toenemen?

Wanneer de Chineezeeu volhardden in hunne lijdelijke
 houding en zich niet willen inspannen voor het kie-
 zen van kandidaten, zal het gevolg zijn dat de Chinees-
 che volksgroep tot eigen schade in het geheel niet in
 den gemeenteraad vertegenwoordigd zal zijn.

Wel is waar is het nog niet zoover, doch de redactie
 van de „Perniagaan” wil toch niet nalaten de Chinees-
 che volksgroep op te wekken zich voor den nieuwen
 toestand met ernst voor te bereiden.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Nederlandsch-Indië. Platen-Atlas.

In het vorig Kol. Weekbl. (blz. 9) werd medegedeeld
 dat de H.H. E. W. van den Berg, Dr. C. P. Gunning en
 W. A. Hamelberg te Amsterdam een comité hadden ge-
 vormd, zich ten doel stellend een plaatwerk over Ned-
 Indië, begeleid van verklarenden tekst, uit te geven.

De firma Van Stockum te 's-Gravenhage deed ons
 thans een exemplaar toekomen met verzoek er nader de
 aandacht op te vestigen. Daaraan gaarne voldoende
 schrijven we eerst den titel af, welke luidt: Neder-
 landsch-Indië. Platen-atlas met korten beschrijvenden
 tekst. Uitgegeven door Volkslectuur te Weltevreden.
 (Druk van G. Kolff en Co., Weltevreden, Jan. 1926).

Het moet al dadelijk worden gezegd: deze prachtig
 uitgevoerde uitgave overtreft verre onze verwachtingen.
 De belangwekkende en met zorg gekozen afbeeldingen,
 deels met betrekking op Indië (vooral Batavia) in den
 Compagniestijd, en overigens een beeld gevend van het
 tegenwoordige Indische volksleven, de natuur, nijver-
 heid en handel. Europ. en inh. cultures, enz. enz., alle
 voorzien van pakkende onderschriften, vertoonen zich
 aan het oog als een schoone film, maar dan een van
 duurzame waarde.

Tusschen dit schitterend platenmateriaal waarbij nog
 portretten van tal van vooraanstaande personen zijn
 afgebeeld, bevindt zich een in een 9-tal hoofdstukken
 verdeelde tekst, die niet te ver in bijzonderheden af-
 daalt en daardoor de belangstelling in het behandelde
 onderwerp van begin tot einde gaande houdt.

Over het toegevoegde „Bijblad”, waarin verschillen-
 de autoriteiten aan het woord zijn, is reeds een enkel
 woord gezegd in het vorig Kol. Weekbl.

Het is te wenschen, dat het vertrouwen van boven-
 genoemd comité niet zal worden beschaamd en dat dit
 kostelijke werk hier te lande in ruime mate belang-
 stelling en vooral..... koopers zal vinden, want inder-
 daad: het brengt Indië naar Nederland.

De Indische Gids.

De Mei-afl. geeft allereerst het portret van den nieuw
 benoemden Gouv.-Generaal Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff,
 waarna de tekst aanvangt met eene bijdrage van den
 hr. J. van Roon „Kartografische kakografie”, waarin
 de schr. de verwarring stichtende spelling der Indische
 geogr. namen aan eene scherpe critiek onderwerpt.
 Een der bezwaren van den hr. v. R. is dat vele namen,
 die door jarenlang gebruik burgerrecht verkregen, door
 de in 1922 officieel vastgestelde spelling tot onher-
 kennens toe zijn gewijzigd; hij betuigt zijne instem-
 ming met de methode, welke was vastgelegd in de
 spellingslijst van 1906; deze „was practisch en had te-

Verlofgangers,

wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt,
 dan Uw wasch behandelen door de

Electricische Wasch- en Strijkinrichting
VAN KUYEREN & HORSTMAN
 WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG

vens wetenschappelijke waarde, maar in plaats
 daar op voort te bouwen, heeft men, om aan een
 te voldoen, of quasi geleerd te doen, zelfs de funda-
 menten afgebroken, waarop die eenheid berustte.
 De namen, die gedurende 1906—1922 over den aard-
 zijn verspreid, blijven juist, de namen van de lijst
 1922, die gelukkig slechts van kortstondig bestaan
 drie jaar hadden, zullen geduld moeten worden tot
 tijdstip, waarop de atlas en geografische leerbo-
 ken, die in het verwarrende tijdvak 1922—1925
 schenen, herdrukt moeten worden.

De hr. C. Lekkerkerker schreef in de ind. Gids
 Dec. 1923 een overzicht van Balambangan, het land
 Hindoe-Javaansche rijk op Java, dat in 1767 aan
 Compagnie kwam, sedert werd geïslamiseerd en ver-
 dra herdoopt in Banjoewangi. Omtrent het eerste
 vak van het bestaan van dat gewest (1800—1810)
 de hr. L. enkele belangrijke bijzonderheden in tot
 den niet gepubliceerde bescheiden in de „Library
 het India Office” te Londen, welke hij thans als
 vulling den lezers van de I. G. voorzet.

De hr. S. Kalff schrijft — op de hem eigen onde-
 houdende wijze — over het werk van enige vreem-
 natuuronderzoekers in Indië, tijdens den Compagnie-
 tijd, die in den regel niet veel medewerking ont-
 vonden van het lichaam, dat slechts op de rechtstreeks
 sche voordeelen der negotie bedacht was. Schr. brengt
 hulde aan deze vroegere reizigers in dienst der wet-
 schap; dwars tegen den toenmaligen dompergeest
 en ondanks de belemmeringen van den kant van de
 argwanend bestuur, verrichtten zij hun pionierswer-
 en legden een fundament, waarop hunne epigonen
 konden voortbouwen.

Verder bevat deze afl. een vervolg van Kijkjes in
 leven onzer Inlandsche bedienden, door Mevr.
 Nittel-de Wolff van Westerrode, en houdt Mr. J. J.
 Bolhuis, onder het opschrift „Indië en de Neder-
 Volksvertegenwoordiging” eene beschouwing over
 Indische paragraaf der jongste Troonrede, het Mar-
 probleem, enz. — Ten slotte de vaste rubrieken
 Revue van brochures, enz., Buitenland, Koloniale
 natuur, Wetenschap, enz.

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië
 Inhoud van deel 32, afl. 1. Bijdrage tot de ges-
 denis der Karo-Batakstammen, door J. H. Neuman
 — Marindoneesche verwantschapsbetrekkingen, door
 van der Kolk. — Surinaamsche volksvertellingen (Z.
 Anansitori's) door A. P. Penard. — Vertaling
 Sarga XII van het Oud-Javaansche Ramayana, door
 Dr. H. H. Juynboll. — De Calon-Arang (Inleiding, te-
 en vertaling), door R. Ng. Poerbatjaraka. — Nota
 der Bestuursvergaderingen van het Kon. Instituut
 de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië
 Nov. 1925—Febr. '26.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 4 (12 Mei '26). Een en ander uit Java's ver-
 verleden (vervolg), door L. — De Noordpool-expeditie
 van Byrd (met ill.) — Mooi Sumatra, door J. van
 hoven (vervolg: 4. Naar de H. Mis. 5. Naar de Pa-
 6. Het Karbouwengat). — Het vraagstuk van Java's
 bevolkingsaanwas, door Prof. Dr. A. W. Nieuwen-
 — Van de vele fraaie illustraties verdienen afzonder-
 lijk vermelding die van een dansfiguur uit de waja-
 wong en het wijdingsbeeld van een Caendrakonink
 van Midden-Java, ± 850 N. Chr., gevonden bij Tjant-
 Sewoe.

De Indische Mercur.

No. 19 (12 Mei). De Landbouw-voorlichtingsdien-
 in de Vorstenlanden. Voordracht, gehouden voor
 „Koloniaal Instituut” op 27 Jan. 1926, door W. S.
 vers (met ill.) — Overzicht van de productenmarkt
 Java en Madoera gedurende het vierde kwartaal
 1925 (vervolg). — Kultuurberichten. — Kleine me-
 deelingen. — Financiële berichten en verslagen. — De
 Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur
 over economische zaken en diversen.

Algemeen Landbouwweekbl. voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 40. Een systeem om
 voor de padi, vanaf den snijtijd, een hooger prijs
 kunnen bedingen, dan zulks onder de gewone om-
 digheden steeds het geval is geweest, door W. L. M.
 man. — Een en ander omtrent Guttapercha, in het
 zonder omtrent de wijze waarop de cultuur op
 Gouv. guttapercha onderneming Tjipetir wordt ge-
 ven, door H. van Lennep (zie ook No. 41). — Kinab-
 en coca. — De Inlandsche landbouw (vervolg, zie
 No. 41).

Id. No. 41. De bereiding van bouillie bordelaise, de

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt

vraagt dan eens prijsopgaaf voor **ALL**

Electricische Artikelen aan bij:

K. C. CREMER Aert v. d. Goesstraat 10 Den Haag
 Telefoon 54325

MAGASIN DE NOUVEAUTE'S v.h. Gebr. LEVIJ

Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 162

DAMES- EN KINDERCONFECTIE

MODE-ARTIKELEN - LINGERIE 5053
CORSETTEN HOEDEN, enz.

R. S. C. J. Jochems. — Inlandsche rubbercultuur en Europeesche voorlichting, door Dr. O. de Vries (ontleend aan „Landbouw“). — Mr. M. W. F. Treub overenschelijkheid en mogelijkheid van een rubber procenten-trust (Ontleend aan „De Zakenwereld“). — Jute en aanverwante vezelstoffen, door R. L. Scholten (ontleend aan „In- en Uitvoer“). — De Iontarikerbereiding op de Kleine Soendaeilanden. — Een jubileum, door Dr. R. Broersma (ontleend aan N. R. Ct.)

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van jaarg. 11 No. 7 (1 April '26). — De kieming van de manggapit, door Ir. E. de Vries. — De beoefening der ethno-plankunde in de open, door Prof. Dr. J. C. Th. Uphof. — De tegenwoordige en toekomstige positie van de salpeterindustrie in Chili, door P. Krassa (slot). — Grondverschillen op de Soenda-eilanden (ontleend aan een door Ir. Th. White te Wageningen gehouden voordracht). — Rubber. (Een internationaal belang), door W. S. Foran. — Bestrijding van de sluipwesp, door Dr. Begeann. — De Braziliaansche koffiehandel.

De Tropische Natuur.

De April-afl. brengt het vervolg eener interessante natuurhistorische beschouwing over het leven van planten en dieren op den top van den Pangerango op Java, door D. v. L. — Verder een eveneens geill. artikel van C. J. Jochems, getiteld: „De Westenenk-paadjes van Sumatra“ (aldus genoemd naar den vorigen gouverneur van de Oostkust van Sumatra, den hr. L. C. Westenenk, die zich verdienstelijk maakte door den aanleg te bewerkstelligen van een groot aantal eenyoutewandelpaden op de Karo-hoogvlakte. De schrijver die paden in de wildernis dienstbaar gemaakt (botanische uitstapjes).

Mededeelingen der Indische Regeering.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen de bundel „Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang“. Het geschrift (gevoerd Februari 1926) bevat ditmaal de volgende artikelen. — Bestuursvorming. — Ned.-Indië als inter-nationaal belangencentrum. — De ordonnantie op de werkschapsbelasting 1925. — De wettelijke regeling der arbeidsovereenkomst. — Maatregelen ter bevrijding van den kinderarbeid en den nachtarbeid van vrouwen. — Volkslectuur. — De Inlandsche landbouw. — Deze opsomming treft men tot zijn bevreemding aan een uitzetting van de politieke en geestelijke stroomingen der bevolking van Indië; blijkbaar de Regeering — in tegenstelling met vorige jaren hetgeen haar daarvan bekend was niet geschikt voor publicatie, dan wel behoorde h.i. deze materie niet meer van algemeen belang.

Missie en Zendingperiodieken.

Katholieke Missiën. Mei '26. Het Missie-der Zusters te Larantoea (Flores). Met ill. — Sakke Keba en Mekko Maoe me over aardbevingen (Flores) vertelden, door Pr. J. van Cleef. — De manak Missiehuis Tilburg. 1927. De vliegmaatschappij in Kaja-Kaja-land, door P. Verten (met ill. waaronder het portret van dien bekenden pionier). — Van loopen en zwemmen, door N. Verten, (beschrijving van een onderzoekingsstocht in de reken van Merauke, met kaartje). — De nieuwe Centrale te Saumlakki (Tanimbar). Met ill. — Bouwen en wonen op Celebes, door H. Croonen. — Zendingstijdschrift De Opwekker. Maart. — Kanttekeningen op de Inlandsche pers, door Dr. H. Vermeer. — De „Anthingschel“ Christen-Inlandsche gemeenten in Batavia's ommelanden, door A. J. Blik (volg).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chinesische (No. 15. 10 April 1926. (Bureau voor de Volkslectuur vreden).

De nieuwe kantoorgebouw der Handelsvereniging in Amsterdam aan het Komediëplein te Soerabaja. Met afbeeldingen. (Ned.-Indië Oud en Nieuw, Mei

Landbouw en gouvernementshulp bij den opzet, door Dr. B. Vrijburg. (De Indische Boerderij, 19 Maart

Over onze Caraïbische Pujai (vervolg), door Penard. (De Periskoop. Alg. Weekbl. voor Suriname, 19 April '26).

Soor Hondenartikelen:

voeder, Dogcakes, Hokken, Manden, Stoelen, Halsbanden, Lijnen, Transporthokken, enz.

IS HET ADRES:

P. H. VERSEVELDT

Hendriklaan 204 - 's-Gravenhage - Tel. 53384
ortzetting der zaken v. d. Fa PETERS & Co., Parkstr. 97)

Tehuis voor Kinderen

Frankenstraat 49 - Den Haag - Tel. 51935

Enkele kinderen worden in den familiekring opgenomen

Dr. Th. en I. VERPLOEGH CHASSÉ

Suriname.

In ons vorig nummer moesten wij mededeelen dat, afgezien van eenige onbeteekenende plaatselijke buitjes, de droogte in de kuststreek nog steeds aanhield. Jongere Surinaamsche bladen hebben ons nog niet bereikt. Mocht het Departement van Koloniën telegraphische berichten omtrent de droogte hebben ontvangen, dan zou een communiqué zeer op prijs gesteld worden.

De toestand is inderdaad dreigend. De nood in den kleinen landbouw stijgt. Een kleine landbouwer uit Saramacca schrijft aan „De West“ o.m.: Wij zijn niet meer in staat om aan onze verplichtingen te voldoen. De toestand op onze gronden is niet te beschrijven. Zelfs de plantsoenen zijn dood gegaan. De helft van de cacao-boomen is afgestorven. We lijden gebrek aan voedsel. Ik ben ook timmerman, maar er is niets te doen op de plantages, die de uitgaven tot het uiterste inkrimpen. Bij alle misère ontvangen wij geregeld van gouvernementwege aanmaningen en vervolgingspapieren voor inkomstenbelasting, huurwaardebelasting, akkergelden, enz. Waar moeten wij het vandaan halen?

Nu de toestand met den dag critischer wordt en vele landbouwers bepaald gebrek lijden, stelt „De West“ de vraag: of niet eenige verlichting ware te verschaffen in den vorm van werkverschaffing? Men beweert dat het gouvernement het voornemen heeft om eindelijk den weg van Livorno naar het Tout Lui Faut kanaal (later door te trekken naar Domburg) in orde te brengen, met gestraften. Zou dit werk, vraagt het blad, niet vervroegd kunnen worden en ook aan landbouwers gelegenheid kunnen worden gegeven om als delvers wat te verdienen?

Te Paramaribo wordt nu dagelijks per trein 70.000 liter water aangevoerd en de menschen verdringen zich nog rondom de stadspuiten.

Een inzender in „De West“ van 16 April geeft een overzicht van droogteperiodes in het verleden. Bekend zijn de droogten van 1746 en 1767, vergezeld van zware boschbranden. Ook de droogteperiodes van 1846 en 1911/12 mogen hier vermeld worden. De publieke putten, die nu onschatbare diensten bewijzen, zijn grootendeels gegraven onder het bestuur van gouverneur Wigbold Crommelin (1757—1769). Enkele waren reeds ten tijde van gouverneur van Aaerssen van Sommelsdijk gegraven.

Of men nu in de kolonie bedacht zal zijn op maatregelen om voor het vervolg het gebrek aan drinkwater te voorkomen? Wij vreezen dat zoodra de regens invallen, de ellende vergeten wordt en men er weer zorgeloos op los zal leven.

„De West“ van 16 April schrijft over de Surinaamsche Bauxite Maatschappij:

„In 1924 werd door deze maatschappij uit deze Kolonie uitgevoerd en verkocht 55.000 Eng. ton bauxite van haar onderneming Moengo. Het verlies per ton bedroeg \$ 1.28.

Gedurende het afgelopen boekjaar 1925 werden 84.000 Eng. ton verscheept en verkocht en bedroeg het verlies \$ 0.62 per ton, dus minder dan de helft van het verlies per ton in het vorig boekjaar. Niettegenstaande de moeilijkheden bij het mijnen, door de ondernomen uitbreidingswerken, werden in het afgelopen jaar dus 29.000 Eng. ton meer gemijnd en uitgevoerd en de bedrijfskosten belangrijk gedrukt.

Indien geen tegenvallers komen, wordt gehoopt reeds aan het einde van dit jaar of in 't begin van 1927 een gedeelte van de fabriek in bedrijf te kunnen zetten, waarna spoedig daarop de eerste gewassen en gedroogde bauxite uit deze Kolonie zal kunnen worden uitgevoerd.

De Maatschappij zal, wanneer deze installatie gereed is, 180.000 ton gewassen en gedroogde bauxite per jaar kunnen uitvoeren en met een kleine uitbreiding, waarvoor de fundeeringen tegelijkertijd worden gelegd, deze tonnage opvoeren tot 275.000 à 300.000 ton per jaar.

Het ligt echter niet in de bedoeling onmiddellijk bovengenoemde cijfers te behalen, doch zeer geleidelijk de productie te verhoogen al naar gelang de vraag op de markt.

Men hoopt door de ondernomen uitbreiding, richtige organisatie en gepaste bezuiniging het daarheen te kunnen leiden, het bedrijf, hetwelk gedurende bijna een tiental jaren met belangrijke verliezen heeft gewerkt, lonend te maken. De daling van het verlies per ton in het afgelopen jaar, wijst er reeds op, dat men op den goeden weg is.

Per laatste Fransche mail arriveerde in de Kolonie

JOCHUM's Detective-, Recherche- en Informatie-Bureau

'S-GRAVENHAGE

Toussaintkade 34 Telefoon 31821

AMSTERDAM

Bosboom Toussaintstraat 33 - Telefoon 26091

Onderzoek op elk gebied

Particuliere Informatiën (speciaal zedelijk en moreel gebied), Levensloop van personen, enz.

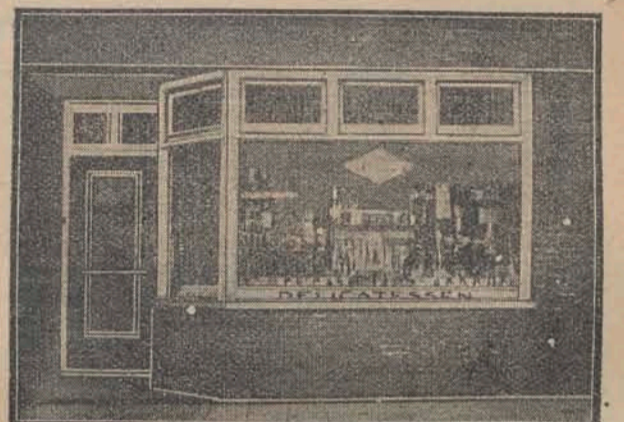
Verbindingen met alle groote steden der wereld

Relatie: Speciaal eerste klas Families
Streng discreetie

Correspondentie: Nederl., Duitsch, Engelsch, Fransch, Italiaansch, Russisch en Esperanto. 5312

N.V. „DE GASTRONOOM“

Comestibles en Kruidenierswaren tegen concurrerende prijzen

Goudsbloemlaan 112 - DEN HAAG - Telefoon 32486

Dr. RABINDRANATH TAGORE

Het Centrum der Indische Cultuur

PRIJS . . . . . f 0.60 S

N.V. „ADI-POESTAKA“ - 'S-GRAVENHAGE

BURGERS' FOTOHANDEL

STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS — EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodem uittrek, voor platen en film packs, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodem uittrek, voor platen en film packs, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in etui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.

Film pack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.

Metaal Stativen, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk. alle prima koper.

Ledertassen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder AGFA Filmpaks en Rollfilms, etc.

Conditie: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.

Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.

Bij Engrosafname reductie. 5078

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS

Nic. Tulpstraat 63 Den Haag

ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN: 5051

H. Zol. en Hakk. f 2.25 | D. Zol. en Hakk. f 1.50

Heeren Zolen. . . f 1.50 | Dames Zolen. . . f 1.10

Heeren Hakken . f 0.75 | Dames Hakken. . f 0.40

Kinderwerk naargrootte | Gen. werk f 0.50 hooger

63 NICOLAAS TULPSTRAAT 63

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . / 80,000,000.-
Statulaire Reserve . . . . . - 20,536,861.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Depositio's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

t024

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

5021 BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Berijdt
Gazelle
Geen beter Hollandsch rijwiel
JF VROLIJK ZOUTMANSTR. 10^A
TEL. 34725
's-GRAVENHAGE.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Noelstr. 20, Den Haag. Tel. 11987*

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. V. E. H.

uit Philadelphia de heer L. Litchfield, die als waarnemend directeur zal optreden gedurende de afwezigheid uit de Kolonie van den huidige directeur de heer ir. O. M. de Munnick, welke 22 April per Hollandsche mail met zijn familie voor een aantal maanden naar Nederland zal vertrekken.

De gezagvoerder te Moengo, de heer ir. B. Barnes, gaat intusschen met vakantie de Kolonie voor korten tijd verlaten en vertrekt per zelfde gelegenheid naar Georgetown. Als diens vervanger zal te Moengo optreden de heer J. P. Dearasaugh, aldaar als hoofdgenieur werkzaam.

Tot zoover „De West”.
In den laatsten tijd zijn ons geruchten ter oore gekomen over minder wenschelijke behandeling van de Hollandsche geëmployeerden te Moengo. Het is te hopen, dat de heer de Munnick, zoodra hij hier aankomt, daaromtrent mededeelingen zal willen doen.

De redacteur van „De West” heeft de bevoeiingsproef, die door den landbouwleeraar Liems in den Saramacca-polder wordt genomen, bijgewoond en schrijft daarover in het nummer van 23 Maart:

„Een terrein van dertig hectaren wordt daar in gereedheid gebracht, om door middel van bevoeiing, voortaan onafhankelijk te zijn van het seizoen, of althans van den regenval. Dit terrein is ingedijkt. Het water wordt door middel van pompen gebracht in het kanaal rondom het terrein, welk kanaal tusschen twee dijken is. Is het water in dit kanaal hoog genoeg, dan wordt op de plek waar men wil bevoeien, een inlaat gemaakt. Het terrein van dertig hectaren wordt door kleine dijkes verdeeld in perceelen, zoodat men gelegenheid heeft om telkens het gedeelte te bevoeien, waar dit noodig is. Als irrigatiewater wordt gebruikt het water uit het Saramaccakanaal, dat zelfs bij de huidige scherpe droogte over het geheel nog zoet is. Er zijn enkele dagen, dat het water (hetwelk bij Uitkijk ingenomen wordt) licht brak is, doch het zoutgehalte is zoo gering, dat het water geschikt is voor landbouwdoeleinden”.

„De vraag is nu maar of dit werk economisch uitvoerbaar is. De meeningen zijn daaromtrent zeer verdeeld.

Er zijn planters, die bij voorbaat het uitvoeren van den landbouw op terrein, waar water moet worden gepompt, financieel onmogelijk achten.

De proeven zullen dat moeten uitwijzen. Men rekende voor, dat een perceel van ruim vijf akkers een uitgaaf vordert van ongeveer zestig gulden. Zoo'n perceel kan duizenden bossen bananen leveren, zoodat de kosten per bos slechts enkele centen zouden bedragen. Dit achtte men ten volle gerechtvaardigd door de meerdere bedrijfszekerheid, die het bevoeien levert.

Het voornemen bestaat, om op het proefperceel verschillende gewassen te telen. Bijvoorbeeld koffie en cacao, geplant zonder schaduw, doch met irrigatie en groenbemesters. Voorts om te toonen, dat men door het terrein onder water te zetten, direct na de uitplanting van rijst, den hinderlijken overlast van onkruid kan vermijden. En ten slotte wil men bewijzen, dat, waar beschikt wordt over water, de grond in een toestand kan worden gehouden voor ploegen geschikt en dat in den drogen tijd op zulken grond een tweede oogst kan worden verkregen van bonen, maïs, enz.”

„Suriname” van 9 April is niet goed te spreken over de concessies voor rozenhout-exploitatie, waarover wij in ons vorig nummer een bericht uit „De West” overnamen. Het blad geeft een uitvoerige kritiek van de beschouwingen van „De West” en noemt een der concessies een verkapt monopolie.

Wij zullen in de Koloniale Staten wel meer over deze zaak hooren.

„Nederlandia” van Mei schrijft over de Groep Suriname:

„Door de vele en herhaalde veranderingen, die het afgelopen jaar in het bestuur plaats grepen, ging er van de Groep niet die kracht uit, welke kon worden verwacht. De voorzitter Mr. P. van den Helm was langdurig ziek en daardoor geraakten eenige zaken, die hij persoonlijk had aangevat, zoodat een algemeene uitvoering van Nederlandsche muziekwerken, waarvoor hij zich bijzonder had ingespannen, van de baan. Een geheel herstel bleef uit en zoo zag de heer Van den Helm zich verplicht zijn betrekking neer te leggen. In hem verloor de Groep een groote kracht. Het Bestuur vond Mr. Dr. F. L. J. van Haaren, Gouvernementssecretaris, bereid hem te vervangen.

Ook de heer Oudschans Dentz, jarenlang secretaris trad af. Van hem mag worden gezegd, dat hij een steunpilaren van de Groep Suriname is geweest zijn verlaten van het bestuur en later vertrek uit kolonie was een groot verlies voor het Verbond, werd opgevolgd door den heer Jhr. Van Suchtelen van de Haere. Voorts trad de heer C. K. Kesler af als ondervoorzitter. Gedurende de ziekte van den heer Van den Helm heeft hij met beleid de zaken gaande gehouden.

Vertoond werden de rolprent Nederland, door den Hoofdbestuur ter beschikking gesteld, en de aankochte Jubileumfilm, welke zeer veel bijval vond, vooral ook bij de bevolking. Als laatste rolprent werd men malen vertoond die over Suriname.

De toneelspeler Arbous gaf een welgeslaagden voordrachtavond.

De Groep verloor 3 leden, maar mocht 37 nieuwe boeken.”

In een bijeenkomst, belegd door het departement Rotterdam van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel in samenwerking met de afdeling Rotterdam van de Vereeniging Oost en West heeft professor mr. J. C. Kielstra uit Wageningen Dinsdagavond 11 Mei, gesproken over vraagstukken en vooruitzichten in West-Indië. Naar het verslag in de N.B.Ct. van Mei, Ochtendblad C. is het dezelfde lezing die eenige tijd geleden in het Indisch Genootschap en ook elders is gehouden.

Curaçao.

De reorganisatie van de politie.

De Memorie van toelichting bij de begroting 1927, zoodaas aan den Koloniale Raad meegedeeld, vatte hoopvolle mededeelingen omtrent de eindelijk reorganisatie der politie. Er werd meegedeeld, dat waarschijnlijk in 1926 haar beslag zou krijgen. Omtrent de wijze, waarop de zaak opgelost zou worden, was wel nog niet veel meegedeeld, maar uit het weinig in verband met wat elders vermeld heeft waarschijnlijk geworden, dat gezocht is in de richting, deslijds den gouverneur Heltrich aangegeven, van een taire politie.

Onzerzijds hebben wij eenige maanden geleden vrijmoedigheid doch in bescheidenheid getracht eenig mogelijke oplossing aan de hand te doen voor kiesche vraagstuk van de uitschakeling van den procureur-generaal bij het hof van justitie als hoofdstraks militaire, politie, voor zoover die zich niet justitieel terrein zou bewegen. Wij hebben dat gedaan het belang der zaak, en omdat wij er iets voor vonden, dat 't moeilijk was in de kolonie zelf dit vast te stellen op deze wijze aan te roeren. Dankbaar zijn er voor, dat ons gebleken is, dat zij, die algemeen de best bevoegde beoordeelaars van den plaatselijk toestand bekend zijn, blijk gegeven hebben, het in ginsel en in uitwerking met ons eens te zijn.

Echter dreigt plotseling en van onverwachte zijde een kink in den kabel te komen. De Koloniale Raad in het geweer gekomen. In het Voorloopig verslag begroting 1927 toont hij zich misnoegd over de weinig mededeelzaamheid van den gouverneur wat betreft voorloopige plannen, en acht zich voorbijgegaan. Dat voor kunnen wij iets gevoelen. Maar over de f 70,000 verhooging van bezoldiging lezen wij:

„En wat de aangevraagde bedragen betreft, wij men laten uitkomen, dat, indien jaren geleden het bedrag van f 70,000.— voor positieverbetering van agenten van politie beschikbaar was gesteld en niet wel uitsluitend voor het stadsdistrict op het eiland Curaçao en het Bestuur het vraagstuk der politiehuisvesting onder de oogen had gezien, geheel andere elementen bij de politie zouden zijn gekomen, het halte der manschappen, de onder hen heerschende gansche andere geweest en menige klacht achte wege gebleven zou zijn.”

Wij hebben ons even afgevraagd, of dit zou moeten beteekenen, dat de Raad het oude stelsel wel zou hebben willen handhaven, althans de gebreken van stelsel niet inzien, maar kunnen dit niet aannemen.

Doch dan wordt vervolgd:
„Bij deze beschouwingen, die eenszins bedoeld als verzet tegen politiereorganisatie, werd er op gezeten, dat, waar de politie een Curaçaosch belang bijnemendheid is, gelden daarvoor op de Curaçaosch begroting worden uitgetrokken, de politie steeds contact met het de landstaal sprekend publiek treden en waar de Koloniale Raad politieaangeleg-

B. G. TAL, Accountantskantoor

Stille Veerkade 24

's-Gravenhage

Telefoon 16110

Contrôle, bijwerken van administraties

Behandeling van belastingzaken

ADVIEZEN, OP BEDRIJFS-ECONOMISCH GEBIED

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM 3009

Gereguleerde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

Men mag bespreken en beoordeelen, het recht heeft behoort te behouden om critiek op de politie, op de leden uit te oefenen, niet van zelf sprekend het concentreren van macht in handen van autoriteiten, die als regel voor enkele jaren door de Regeering uitgezonden, zich in hoofdzaak naar het in Nederland gevestigd centraal gezag richten, niet in Curaçao dienstdoende zijn en geen bezoldiging uit de Curaçao'sche kas genieten. Kan dit reeds elken op zich zelf luidend aldus uitgezonden ambtenaar betreffen, te meer wordt dit geacht hier te klemmen, waar bedoelde autoriteiten en de mindere manschappen een zelfstandig korps vormen en in een zeker hiërarchisch verband opgenomen, waarop Curaçao uitteraard geen invloed heeft of kan hebben, terwijl thans een verantwoordelijkheid van gansch anderen aard moet worden opgelegd, als gevolg van werkzaamheden verricht ten behoeve van Curaçao en waarover Curaçao zich kan en niet uitlaten, zelfs al zou de betrokken autoriteit geen goedkeuring uit de Curaçao'sche kas ontvangen. De Curaçao'sche politie is (anders dan het garnizoen) geen zaak. Het ligt voor de hand dat er moeilijkheden ontstaan door het niet in het oog houden van hier bedoelde onderscheiding en het verwaarloozen van de grenzen.

Het werd van belang geacht reeds bij de eerste gelegenheid, dat de militaire politie ter sprake wordt gebracht, naar voren te brengen, dat de militaire politiemannen en zelfs de minderen — althans verschillende van hen — omdat zij tot den militair stand behooren zich onafhankelijk gevoelen en een toon aanslaan ten overzichte van burgers, met name tegen West-Indiërs; de mannen van welke omstandigheid reeds vroeger duidelijke aan den dag zijn gekomen, des te erger op de overige eilanden gevoeld werden en bij doorvoering der voorgenomen plannen allicht in niet geringe mate ook op het eiland Curaçao, gevoeld zullen worden.

In de besprekingen van dit onderwerp werd verder aangegeven op welke wijze de verhouding tusschen de militaire politie en het civiele hoofd van politie ingevolge het Regeeringsreglement zal worden geregeld. Het werd er op aangedrongen bij invoering en voortzetting van het functioneren van de militaire politie alles te doen, wat wrijving en botsing tusschen door de Regeering uitgezonden en in West-Indië geboren militairen tusschen de Militaire Macht en de niet militaire commando gewende burgerij kan veroorzaken.

Men wil, dat in de memorie van toelichting geleverd van in den beginne het stadsdistrict en de ook de buitendistricten op Curaçao, schijnt niet te kunnen worden, dat de politiereorganisatie niet tot de vijf andere eilanden zal uitstreken. Hoewel ten overvloede wilden enkele leden hierop wijzen, dat de afdelingen zich de vrijheid voorbehouden om als het plan aangeboden wordt, daarin wijzigingen voor te stellen, welke zij naar gelang der omstandigheden wenschelijk zullen achten. Het kan deze opmerkingen, die wij, hoewel zij kostbare plaatsruimte innemen, letterlijk in haar geheel opnemen, niet anders dan noodlottig achten. De voorgenomen reorganisatie. De Koloniale Raad hier niet zijn hoogste, maar zijn eenigste troefpunt verwerpt als een knuppel in het hoenderhok de reorganisatie „Curaçao-Nederland" en „Hollander-Curaçoenaar". Wij vinden dit gevaarlijk spel.

Verwijt, in de eerst aangehaalde woorden geleverd is bovendien onbillijk en onjuist. Nederland heeft Curaçao zijn voegdij nimmer zwaar doen gevoelen, en het is in ambtelijke betrekking heeft nooit de gelegenheid bestaan voor Nederlanders om Curaçao met een rekening der Curaçoenaren gespekte beurs te bezien. Wie mogen de autoriteiten geweest zijn, als voor enkele jaren uitgezonden, in wier handen geconcentreerd was, „die zich in hoofdzaak niet in Nederland gevestigd centraal gezag richtten. Het ware gewenscht, dat de Koloniale Raad hen had. Ook zonder dat dit verwijt voor het verdedigen is, valt er iets voor te zeggen om de autoriteiten, evenals de andere ambtenaren, niet te laten trecken en wel uit de Curaçao'sche kas bezoldiging te betalen.

Men kan alleen van dat Nederlanderschap moet de Koloniale Raad niets hebben, ook niets van dat militair. Omdat zij tot den militair stand behooren, geconcentreerd de militaire politiemannen zich onafhankelijk gevoelen een toon aan tegenover burgers, met name tegenover West-Indië. Zabrern is er maar kinderspel bij, als men die zich onafhankelijk voelende Hollandsche po-

Drogisterij „De Korenbloem"

WED. G. BOLAND

Lijsterbesplein 1 - Den Haag - Tel. 35514

is Uw beste adres voor **Spécialité's, Parfumeriën, Toilet-artikelen, Gummi, Bed-, Wagen- en Wiegzeilen, Badmutsen**
Babyweegschalen, Ondersteken, Windkussens te huur

Ruim gesorteerd in Yardley-artikelen. Wijn-Depôt

Stofzuiger „Electrolux" te huur à 25 ct per uur, Suur f 1.50

Thuisbezorgen zonder prijsverhoging. 5040

litiemannen een toon hoort aanslaan tegenover West-Indiërs, de niet aan militair commando gewende burgerij!

Deze uiterst kleine „argumentatie" van den Koloniale Raad zal velen bitter tegenvallen. Hier is getracht een slechte zaak te verdedigen, op een wijze, die haar niet beter maakt.

Uit den Verrren Vreemde.

De Noordpool.

Wij sloten onze rubriek de vorige week af op het oogenblik, dat het bericht van Byrd's welgeslaagde N.P.-vlucht wereldkundig was geworden. Zooals wij als waarschijnlijk uitspraken, heeft Amundsen zich daardoor niet laten weerhouden aan de N.P. toch ook een bezoek te brengen, hij heeft er zich zelfs door aangespoord gevoeld zonder verwijl uit Spitsbergen te vertrekken, zoodat het bericht, dat de Norge over de aardrijkskundige N.P. gecirkeld had, er reeds was voordat ons stukje in het Koloniaal Wkbl. zijn lezers had bereikt.

De Amundsen-Ellsworth expeditie heeft sedert haar tocht geheel volbracht. Zij had zich vooral tot doel gesteld het enorme IJspool-gebied tusschen de N.P. en Alaska te verkennen.

De Norge is in den nacht van 14 op 15 Mei gedaald bij Teller, een kleine handelspost met een 200-tal inwoners, in Alaska. Men stelle zich de verassing van de Eskimo's voor, toen daar een vliegend gevaarte landde, waartuit een 14-tal reizigers stapte! De bijzonderheden der volbrachte verkenning zijn in tal en tal van opzichten hoogst belangrijk. Toch zullen wij er niet nader op ingaan; het doel van onze mededeelingen in de twee voorafgaande nummers was slechts datgeen in herinnering te brengen wat aan de voorbereiding van deze N.P.-ondernemingen bijzondere betekenis gaf, wij zijn hiermede precies op tijd gekomen. De aandacht en de belangstelling kunnen verder bevrediging vinden in de dagelijkse courantenberichten.

Maar op een paar punten meenen wij toch nog even te moeten wijzen.

Wilkins, die 't eerste gereed had willen zijn, en wiens voornemen 't was reeds den 21en Maart uit Point Barrow in Alaska te starten, om over de IJspool, via de N.P. naar Spitsbergen te vliegen, is nog steeds te P. Barrow, waar hem het bericht van den door Byrd volbrachte N.P.-vlucht heeft bereikt, en waar hij de Norge over zich heen heeft drijven. Heeft Byrd alle veine aan zijn zijde gehad, Wilkins heeft het ééne ongeluk na het andere ondervonden. Na hetgeen wij hierover twee weken geleden reeds mededeelden, sloeg de kleinste zijner Fokker-vliegmaschinen stuk, het groote geeft niet voldoende zekerheid, maar toch zou Wilkins de vlucht vermoedelijk wel hebben ingezet als zijn gebroken arm hem niet half invalide maakte. Met dit al heeft hij toch belangrijke vluchten over onbekend poolgebied volbracht.

Wij schreven zoeven over de Amundsen-Ellsworth onderneming. Zooals men weet, is aan hun naam dien van Nobile toegevoegd. Toen Amundsen en Ellsworth besloten hadden de poging om de N.P. te verkennen, die zij in 1925 met een vliegtuig beproefd hadden, nu met een bestuurbaren luchtballon te hervatten, slaagden zij er in een Seppelin van het half-stijve type van de Italiaansche regeering aan te koop. Tevens oordeelden zij zich gelukkig in den Italiaan kolonel Nobile ontwerper en vervaardiger van een bestuurb. ballon, een commandant voor het luchtschip te vinden, die het van Rome uit wilde bestaren. Wij willen niets afdingen op de groote betekenis van deze gunstige regeling, wij wenschen haar juist in haar werkelijke betekenis tot haar recht te laten komen. Het luchtschip herdoopt tot „Norge" (Noorwegen) heeft het prachtig gedaan. Signor Nobile heeft zich een bij uitstek bekwaam commandant getoond.

De kapitein van een schip heeft echter bij vroegere pool-ondernemingen alleen dan rang genomen bij de benaming der expeditie als hij tot de plant-ontwerpen had behoord of de hoofdleiding op zich nam. Dit gebruik gaat zelfs zóóver dat b.v. bij de nu door Byrd volbrachte eerste vlucht naar de N.P. diens naam vrijwel algemeen alleen wordt gehoord, terwijl hij toch maar één medereiziger had, en deze F. Bennet geenszins de eerste de beste is. Nogmaals, wij misgunnen Nobile de eer niet zijn naam aan de grootsche onderneming verbonden te zien, maar wij releveeren dit om de tegenstelling te doen uitkomen tusschen de geestesgesteldheid, waarin de volkswaardeering tot uiting komt.

Electrische- en Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
GEZ. v. d. BOSCH & Co.
Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen

Eigen waterinstallatie
Beslist zacht water

ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG

Speciaal ingericht voor het wasschen van GORDIJNEN en FIJNGOED 5221

DIAMOND ICE CREAM voor Room Ijs	DIAMOND ICE CREAM boswat en krum.
is een samenstelling van prima grondstoffen, waarmede in 15 min. het beste Vanille Ijs bereid kan worden. Koud opdraaien, zonder eenige bijvoeging. DIAMOND ICE CREAM bevat Eieren-bourbon, Vanille-Suiker, kortom alles wat de eerste klas kok gebruikt, in bussen à 4 Kg. netto inhoud, met gebruiksaanwijzing. Inclusief en franco alles f 15.—, bij groote afname korting.	Tjamperannja dari bakal bakal nomor satoe, djadi dalem 15 menit bisa dapat es panijang paling baik. Dingin di poetar tida tampa barang lain. Inj DIAMOND ICE CREAM tjamperannja telor Bourbon, geala panij, segala barang yang terpakai oleh koki nomor satoe Satoe bus isi 4 Kilo berisi dengan atoe-rannja dan kirimanja pranko f 15.— Potongan di kasi, kaloe pesen banjak. 5053

JOH. B. SCHOLTEN, Brouwersgracht 288, AMSTERDAM.

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

UTRECHT.

GEBR. GERLACH
VOORSTRAAT 51 TELEF. 3475
5065 hoek Jansveld

UTRECHT

Dames- en Heeren-Kleermakers
Uniformwerkers

Uitrustingen
voor Oost- en West-Indië

OPTICIEN .. C. A. VAN MONSJOU
WALKERBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

BESCHERMT UW OOGEN MET
FEISS-PUNKTALGLAZEN

CASSA MARIS

Bedden- en Meubelmagazijn
NEPTUNUSSTRAAT 76-78
DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier

voor Stoffeederij,
Bedden, Matrassen en Markiezen

VOORJAARSAANBIEDING WOLLEN EN ZIJDEN JAPONNEN

ALLE MATEN 5243 ALLE PRIJZEN

Het soliedst adres

voor Electriche benodigdheden
en Installeeren van electriche
geleidingen, is

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

..... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij."

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

..... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd."

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

GEOPEND

MAISON VERBAAN
MODERNE DAMESKAPSALON
MASSAGE - MANICURE - PEDICURE

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

In Noorwegen is men trots op Amundsen, de man die de magnetische N.P. bereikte, die eveneens de Z.P. voor het eerst betrad, die nu de held van de N.P. is. Maar men beraadt er zich op hoe men die bewondering en waardeering tot uiting zal brengen. De Ver. Staten van N.-Amerika kunnen met fierheid wijzen op hetgeen Byrd en Ellsworth hebben gedaan om de eer van de Amerikaanse vlag in het poolgebied hoog te houden. Als zij in 't land terugkeeren, zal hun dit wel gedemonstreerd worden.

Maar Italië! Maar de Italiaan! Toen de Norge ook de Italiaansche vlag had laten vallen in de sneeuw van de N.P., barstte Italië en speciaal Rome in geestdrift los. Als Italië het geheel alleen gedaan had, kon de behaalde zege niet grootscher bejubeld zijn. En nu de Norge, na de spanning van eenigszins bange dagen, terecht is, na schitterend volbrachten tocht, nu brak Rome in een luide, nationalistische demonstratie los, in de Kamer, op straat, in de openbare gebouwen, overal vreugde en jubel, waarbij mevrouw Nobile vooral tot de hoofdfiguur werd gemaakt.

Nogmaals, wij keuren dit niet af. Het tegendeel zelfs is waar. Wanneer er een zoo schitterende prestatie is verricht, zouden wij in het Noorden wat meer van dergelijke geestdrift willen merken. Het flegma komt wel in menige aangelegenheid ten goede, maar wat uitbundige uiting van bewondering en waardeering zou bij menige andere aangelegenheid niet misplaatst zijn.

In dit verband willen wij er op wijzen, dat wij Nederlanders bij deze N.P.-zegevieringen zelf ook wat meer aandacht ervoor hadden mogen vragen en zelf wat meer aandacht eraan hadden mogen geven, dat voor de vliegtuigen waarmede getracht wordt de N.P. onbekendheden te ontsluiten aan het Fokker-vliegtuig de voorkeur wordt gegeven, en dat de Fokker waarmede Byrd den eersten geslaagden vliegtocht naar de N.P. heeft volbracht, bovendien nog een Fokker van Nederlandse constructie is geweest.

Kon een ander land erop wijzen dat de eerste kunstvogel, die boven de N.P. gevlogen heeft, in stelsel en in constructie, product van dat land was, vermoedelijk zou het hoofd van een artikel hiervan — althans in Frankrijk, Italië of Spanje — in dikke letters melding hebben gemaakt. De Nederlander, die 't mocht vernemen zegt: nou wat zou dat?

De algemeene werkstaking in Engeland.

De algemeene werkstaking in Engeland is afgelopen en geëindigd met een overwinning voor de regeering. De staking in de mijnen is hiermede echter nog niet opgeheven, en zoo is het conflict teruggebracht tot zijn oorsprong.

Het is een niet onwaarschijnlijke voorstelling van zaken, dat dit mijnconflict een gevolg is van de Roerbetzing door de Franschen. In 1923 zijn daardoor de leveringsvoorwaarden voor de Engelsche mijnen zoo voordeelig geworden, dat de arbeiders extra-hooge loonen en extra gunstige bepalingen kregen. Nadat meer normale toestanden ingetreden waren, konden deze voorwaarden niet gehandhaafd blijven, de arbeiders wilden er echter niets meer van prijs geven. Om den toestand tijdelijk te redden sprong de regeering met een subsidie bij. Dit kon echter ook niet blijvend zijn. Een commissie maakte een reorganisatie-voorstel op, met loon- en werkvoorwaarden gunstiger dan vóór 1923, maar minder gunstig dan de nu bestaande. De mijn-directiën en de regeering wilden hierop ingaan, de mijnwerkers niet. Dat schijnt het eigenlijke conflict te zijn. Het Algemeene vakverbondcongres heeft zich daarna met de zaak bemoeid, heeft toen 't verloop te langzaam scheen, met een algemeene werkstaking bedreigd, wier inzet weer verhaast is door een onhandigheid van de drukkers van de Daily Mail.

De regeering heeft daarop alle onderhandelingen met het vakverenigingscongres afgebroken, onder beding dat de algemeene werkstaking herroepen moest worden. Zij heeft hierin flink volhard. Na een negental dagen moesten de stakers het opgeven. De regeering heeft haar overwinning voor een zeer groot deel te danken aan de vrijwilligers, die zich, tot versterking der politie of als hulpkrachten bij vervoer, voedselvoorziening, verpleging, e.d.m. hebben beschikbaar gesteld, tot een totaal van wel 60.000 mannen en vrouwen alleen al in Londen. Wie de betekenis hiervan begrijpt en waardeert vinde er aanleiding in om de waarde te begrijpen van de h.t.l. bestaande burgerwachten, die, beter nog dan te eeniger tijd op te treden, door haar bestaan de noodzakelijkheid hiertoe helpen voorkomen. Aan de stakers waren uit het buitenland in menigen vorm sympathie-betuigingen en hulpverlening toegezonden, ook waren door buitenlandsche arbeidersorganisaties maatregelen genomen om uitvoer naar

KOEK, BANKET, CHOCOLADE EN SUIKERWERKEN

W. TEMPELMAN

FAHRENHEITSTR. 417 - DEN HAAG
SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES

Engeland, het bunkeren voor Engelsche schepen, leveren van artikelen die de Engelsche stakers deelen konden, te beletten. Uit Britsch-Indië, Australië, Zuid-Afrika kwam door de stakers gewaardeerde zo ook uit Nederland, Noorwegen, Duitschland, Tsjecho-Slowakije. Voor de uit Sowjet aangeboden werd echter bedankt, men wilde vrij blijven van communistische en bolsjewistische smetten.

m.s. „Christiaan Huygens”.

In het orgaan Uwer Vereeniging „Het Koloniaal Weekblad” van 12 Mei 1926 lezen wij, dat in „La Peche Coloniale” van 3 April werd geschreven, dat de bouw van de „Christiaan Huygens” niet aan de Chiers de la Loire zou zijn opgedragen wegens „véto gouvernemental anglais.”

Het spreekt vanzelf, dat dit bericht ten eenen opnuist is en het is ons niet duidelijk, hoe „La Peche Coloniale” er bij komt te vermoeden, dat wij de aanbesteding onzer schepen in eenig opzicht afhankelijk zouden zijn van de Engelsche regeering.

Het verwondert ons echter, dat een zoo ongevoerde bewering door een Hollandsch blad wordt genomen.

Hoogachtend,

Stoomvaart Maatschappij „Nederland”

Bovenstaand schrijven mochten wij ontvangen en geven er, 't spreekt vanzelf, met het grootste genoegen aan, met dit voorbehoud echter, dat het vervat in de laatste woorden, ons niet gebillijkt is.

Wij hebben de aandacht van de Mij. op een haartreffend onjuist bericht gevestigd, wij hebben daadadelijk gezegd, dat dit bericht niet juist kon zijn, hebben haar zoo de gelegenheid gegeven om het juiste bericht te wraken en haar tevens getoond, wij er geen geloof aan hechten.

De Schrijver van de rubriek
„Uit den verren vreemde”

Berichten der Afdelingen.

Afdeling 's-Gravenhage.

De Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de eeniging „Oost en West”, afdeling 's-Gravenhage, plaats hebben op Zaterdag 22 Mei 1926, des namiddags om 3 uur, in het Gebouw Heulstraat 17.

De Secretaris,
J. C. BAUDON

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag 1 Juni e.k., des voorm. ten 11 u., in het Hotel Mouton te Amersfoort.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen (Zie K. W. van 13 Mei '26, No. 19).
3. Besprekingen in verband met de Agenda der Algemeene Vergadering.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING dienselfden datum in genoemde inrichting, des ten 2 ure.

1. Opening en herdenking wijlen Mr. Sonneveld.
2. Notulen (Zie K. W. van 29 October '25, No. 4).
3. Jaarverslag, Rekening en Verantwoording '25 rapport der Verificatie-Commissie en Begroting 1926. (Zie K. W. van 18 Maart '26, No. 11).
4. Benoeming Commissie van Verificatie, Rekening en Verantwoording 1926.
5. Voorziening vacatures H.B.
6. Voorstel afd. Nijmegen — a en b. — (Zie K. W. van 22 April 1926, No. 16).
7. Propaganda.
8. Bepalen plaats en tijdstip volgende Algemeene vergadering.
9. Rondvraag en sluiting.

N.B. Het Bestuur der afdeling Amersfoort stelt voor de uren tusschen en na deze bijeenkomsten beschikbaar te stellen voor een gezellig samenzijn.

De Secretaris,
VAN DER BRUG

Leden van O. en W., eet steen

KLINK'S FIJNE BELEGDE

BROODJES

Aanbevelend, W. F. KLINK,
Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17
Wordt ook thuis bezorgd.

F. BARTELS,

Schenkweg 90 Den Haag.
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.

ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

5056

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE VERLOFGANGERS.

J. Th. Stok, Vice-president bij het Hooggerechtshof van Ned.-Indië, p/a. de Twentsche Bank, Dordrecht.
W. H. Terstege, Onderwijzeres der 2e kl. bij het Openbaar Europeesch L. O., p/a. familie van Temmen, Laan van Eik en Duinen 225, 's-Gravenhage.
A. Zorab, Ambtenaar ter beschikking van den Theaurier-Generaal bij het Departement van Financiën, Laan van Eik en Duinen 225, 's-Gravenhage.
G. van Buuren, Ambtenaar der 4de kl. (groep II) bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, p/a. Nederlandsche Handel Maatschappij te 's-Gravenhage.
van der Valk, tijdelijk waarnemend ambtenaar 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; p/a. fam. de Groot, Weimarstraat 274 te 's-Gravenhage.
Oostra, Onderwijzer der 1ste kl. bij het Openbaar Europeesch L. O., Trekweg 21, Winschoten.
E. A. M. Prins, Commies bij het Centraal kantoor van de Statistiek, Hugo de Grootstraat 46, 's-Gravenhage.
A. B. Lechner, Directeur der 3e kl. van 's-Lands gewangenis te Meden, Emmastraat 12, 's-Gravenhage.
J. Leijds Rzn., Controleur 1ste kl. bij het Binnenlandsch Bestuur op de bezittingen buiten Java en Madoera, Stationsweg 510, Haren, m.i.v. 1 Juni 1926, Steijnweg 17, Oosterbeek.
A. de Lint, Hoofdingenieur-afdeelingsofficer bij den dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen, Hoofdpostkantoor, 's-Gravenhage.
Wesselius, Onderbeheerder bij het bedrijf der haven Tandjoeng-Priok, Vooruitgangstraat 85, Haarlem.
B. Weisflog, Verpleger der 2e klasse bij den Dienst der Volksgezondheid, p/a. hotel Elim, Singel 109, te Amsterdam.
van Roosmalen, Onderbeheerder 1ste klasse bij het bedrijf der haven van Tandjoeng-Priok, Vooruitgangstraat 85, Haarlem.
A. M. Wagelmans, 1e Klerke bij den Post-Telegraaf- en Telefoon dienst, Baarsjesweg 184, Amsterdam.
D. van der Gon Netscher, tijdelijk Ambtenaar ter beschikking bij de Generale Thesaurie bij het Departement van Financiën, Valeriusstraat 254, Amsterdam.
H. Stolz, Onderwijzeres der 3e klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs, Margarethenstraat 50, Binningen (Basel).
van den Berg, Baas-bankwerker tevens draaier bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Keizerstraat 358, Scheveningen.

PIERRE J. MOOIJMAN

1e KLAS DAMES- EN HEERENKLEERMAKERIJ NAAR MAAT
FRANKLINSTRAAT 141 - DEN HAAG

Coupe Minister London. Pasvorm gegarandeerd. Specialiteit in het veranderen van niet-passende Dames- en Heerenkleding. Vakkundig chemisch Reinigen, Keeren, Repareeren en Oppersen van alle voorkomende kleding. Ontvangen een pracht Collectie Engelsche en Schotsche Stoffen waarvan de stalen op aanvraag te bekomen. Betalingsconditiën volgens overeenkomst. 5214

TELEPHOON 30955 EVEN OPBELLEN!!!

M. A. F. Dijkmans, Houtvester bij het Boschwezen in Ned.-Indië, Eenmessenweg 102, Baarn.
J. van Garrel, Opzichter-machinist 1ste klasse bij de Staatstramwegen, p/a. Mej. G. v. d. Houwen, Buitennieuwstraat No. 72 I, Kampen.
C. F. Muzerie, Gezaghebber bij de Gouvernements-Marine, Acaciastraat 108 te 's-Gravenhage.
E. A. v. d. Bossche, Kapitein Gen. Staf, King George Hotel, Nice, Rue Grimaldi.
C. C. Mullaert, Onderluitenant der Infanterie, IJzendijk.
M. Boerstra, Majoor der Artillerie, Stadhoudersplein 17, 's-Gravenhage.

Bladvulling.

Geriddorden in Ned.-Indië.

Militaire Willems-orde. Er bevinden zich in Indië elf ridders der derde klasse (8 Europeanen en 3 Indonesiërs); het aantal van de vierde kl. bedraagt 310 (de Indonesische, voornamelijk Amboneesche en Minahassische militairen, zijn hier natuurlijk verre in de meerderheid).

Orde van den Nederlandschen Leeuw. Commandeurs dezer orde zijn alleen de Gouv.-Gen. Mr. D. Fock, de Soesoehoenan van Soerakarta en de Sultan van Jogjakarta. Het aantal ridders bedraagt 116, waaronder in het geheel 13 niet-Europeanen.

Orde van Oranje-Nassau. Het Grootkruis met de Zwaarden is slechts toegekend aan den Soesoehoenan van Soerakarta; de Sultan van Jogjakarta is de eenige Grootofficier in die orde. Commandeurs zijn er in totaal 5, allen Indische vorstelijke personen, 240 Personen zagen zich benoemd tot Officier der orde (nl. 192 Europeanen en 48 niet-Europeanen). Het aantal ridders eindelijk bedraagt 400, waaronder slechts 50 van niet-Europeanen landaard.

De namen van al deze bezitters van Nederlandsche ridder-orden in Indië worden vermeld in een „geheel bijgewerkte lijst”, verschenen als Supplement van den Ind. Regeerings-Almanak, deel II, 1926.

Mutatiestaat van 12 tot 19 Mei.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

Voorzitter afd. Apeldoorn.
Secretaris afd. Arnhem.
Secretaris afd. Den Haag.
Secretaris afd. Nijmegen.

Afschrijven:

Mevrouw A. Schönhuth, Haarlem, Tempelierstraat 10.
C. J. M. van den Heuvel, Haarlem, Joh. v. Vlietstr. 77.

Adresveranderingen:

L. J. Schippers, oud-Directeur B. B. van: Van Boetelaerlaan 91 naar: Frankenslag 125.
Mevr. Wed. A. Nill-Marinissen, Den Haag, van: Weisenbruchstraat 9 naar: Raamweg 34.
E. A. van den Bossche, Kapitein v. d. Generalen Staf, van: Bandoeng naar: Nice, King Georg Hotel, Rue Grimaldi.
J. L. W. Grootenboer, Douaneambtenaar, thans te Padang, Kloosterweg 2.
M. Wisbeek, ondercommissaris van Politie, Weltevreden van Oude Tamarindelaan 134 naar: Tjemara-laan 5.
P. C. Arends, Resident, van: Sibolga naar: Padang.
A. Rompies, Controleur 1e klasse Pandhuisdienst, thans te Bandoeng.
O. Horst, Controleur B. B. van Roeteng (Flores) naar de Residentie Bali en Lombok.

ELECTRISCHE GEYSERS

Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos

Complete Electriche Sanitaire Installatiën

W. G. SCHEERES

Electro-technisch Bureau 5052

DEN HAAG

Kantoor en Monstercamer Hooigracht 1c. Telef. 15170. Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 9

DEMOCRATISCHE PARTIJ AFD. DEN HAAG

VERGADERING MET BELANGSTELLENDEN

op VRIJDAG 21 MEI 1926 des avonds 8¹/₄ uur in het ZUID-HOLLANDSCHE KOFFIEHUIS, Groenmarkt

Spreker:

De Heer A. DE BRUIN,

Oud-Secretaris van den Gewestelijken Raad der Preanger Regentschappen

over:

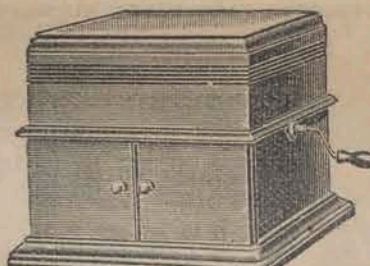
Nederlandsch Indische Politiek

Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190 SCHEVENINGEN, 's-GRAVENHAGE.

GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE

Columbia-,
Odeon,
Musica-
Linström,
Beka-
PLATEN en
MACHINES

Violen
Mandolin.
Banjo's,
Guitaars,
Snaren,
Onderdeel.
Piano Muz.

HUURKOOP SYSTEEM

Speciale machines en verzending voor INDIË.
EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

Coiffure - Manicure - Massage
Permanent Waving
N. BERTRAM, AMSTERDAM
5074 „MAISON MIGNY”
KALVERSTRAAT 196 TELEF. 48504

CIVIELE EN MILITAIRE
INDISCHE UITRUSTINGEN
Witte Pakken f 9.50
en hooger 5090
HET UITRUSTINGENHUIS
DEVENTER TEL. 400
Geïllustreerde Catalogus op aanvraag zonder eenige verplichting

KULK & KRAMER

Kantoormachines en Meubelen
PAPESTR. 1b. TEL. 11701

DEN HAAG 5158

Verzending naar Indië onder garantie.

COPIËER-INRICHTING
REPARATIE-INRICHTING

REIS-SCHRIJFMACHINES

Remington Portable,
Corona, Erika, Senta

Verzending naar Indië onder garantie.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

J. J. HOLTZAPFEL - Juwelier
 Thomsonlaan 112 - DEN HAAG - Tel. 32344
 TAFELGEREI IN GERROWÉ ALPACCA
 ... en GERROWÉ SILVER-PLATE ...
 Speciaal geschikt voor Indië 5151
 Bezoekt zonder eenige verplichting ons Magazijn

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen, Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamedrukkerwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag: S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jeulieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West- of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indië bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetreft willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten e aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheden verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de de J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeljine van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maessstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de F. MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FOREMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkrif Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Sulkernijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De Inlandsche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javanen gelijk bij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5015

Zeebabe's en Jongen beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5015